

Oroszországi munkaszolgálatosok keresik hozzátartozóikat

ÚJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

III. ÉVFOLYAM 17. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1947 ÁPRILIS 24.
5707 IJAR 4.

Térités és megbékélés

Irta: KATONA JÓZSEF rabbi

Panaszkodik lapjában a magyarországi téritő misszió, hogy az „izraelita felekezet hivatalosai” részéről támadások érik: „a magyarországi zsidómisszió — fájdalom — nem dicsekedhetik olyan megértő környezettel, mint amerikai szolgatársaink... Természetesen nem azt várjuk, hogy a hivatalosak elragadtatással fogadják a megbékítésnek azt a szolgálatát, amelyet mi Izráel Messiása és a világ Krisztusa nevében folytatunk. De azt nagyon sajnáljuk, hogy nem képesek elismerni az evangéliumi misszió jogosultságát zsidó testvéreink között és türelmetlenségükkel éppen az ádáz antiszemita gyűlölködés számára „szolgáltatnak érveket és példamutatást.” Aztán — nevük és működésük helyének említése nélkül — három amerikai rabbi nyilatkozatát ismerteti, amelyben kifejtik véleményüket a „zsidómisszió jogosultságáról”. Ez állítólagos nyilatkozatokkal kapcsolatban örömeink ad kifejezést a cikkíró, hogy akadnak olyan rabbik is: „akik nem durva sértések módszereivel, hanem az elvek fegyverével veszik fel velünk szemben a harcot”.

Csodálkozva, egyben meg-

döbbenve olvastuk ezeket a sorokat: csodálkozunk a módszeren, amely merészen ferdít és megdöbbszent a kihívó eszközök használata, amelyeknek erőszakosságától mégis okunk megijedni. A címzettek részéről válaszlunk, de sem módszereiben nem utánozzuk, sem eszközeit nem vesszük át a téritő misszióknak. Igazat írunk és nem sértünk, sem nem hizelkedünk.

Valóság, hogy ellenszenvvel figyeljük téritő hadjáratukat és küzdünk minden erőlködésük ellen a fővárosban is, meg vidéken is. Ismerjük előadásait, olvassuk írásait: könyveiket, lapjaikat, plakátjaikat egyaránt. Meggyőződésünk, hogy erőfeszítésüknek nem sok sikere van a mi hiveink körében.

Valótlan, hogy szembenállásunkkal mi szolgáltatnánk „érveket és példamutatást” az antiszemitizmusnak. Ez a képtelen állítás döbbszent meg minket leginkább. Éppen a gyűlölet aratása miatt kell felvennünk téritő akciójokkal szemben a harcot. A gyűlölség győzelme ellen küzdünk akkor, amikor a téritőkkel küzdünk. Értsék meg: minket sem aggasztana a térités missziója, ha ehhez az

előcsatározásokat nem végezték volna el az elmúlt gyűlöletévek, amelyeknek áldozatait most akarják a téritők magukhoz gyűjteni.

Sokan voltak olyanok a mi testvéreink közül, akik, amikor már a gyűlölet démonai teljesen elszabadultak itt, a végső kétségbeesésükben életmentés reményében szinte tébolyodottan rohantak a keresztelő medencéhez és futdokolva kaptak a keresztlevelel után. Fájdalmunkra sokan vannak közülük ma is, akiknek lelkét megsebezte a szörnyű múlt, még mindig sérült lélekkel járnak itt: félnek — hogy visszatér a harag és bosszu világa. Ezekért a lelkékért mi sikraszállunk, meggyógyításuk — visszaszerzésük a mi feladatunk, életünk hivatása: érettük megküzdünk. Őket nem engedjük: nem hagyhatjuk, hogy a múlt félelmének ébredésével — Auschwitz emlékeztetésével — elvegyék őket tőlünk; nem engedjük, hogy akiket a gyűlölettel hitükben megingaltak, most a szeretet szavával tőlünk eltérítsék. Ordas farkasokkal üzték őket idegen akol felé s most bűvös furulyaszóval szeretnék őket becsalogtatni.

Meglepetéssel olvassuk azt is, hogy sértéseket emlegetnek — ismert módszer ez is: *védekezésül támadnak*. Minden előadásuk, minden sor irasuk bántás, durva sértetetés — még sokat hangoztatott jóakarataik is sértő, mert csak céljaik leplezésére szolgálnak. Elvek fegyvereit emlegetik? — mit akarnak tulajdonképpen — *hitvitákat, kulturharcot?*

Igenis, mi vagyunk elvi síkon velük szemben! Elvi álláspontunk: *nem engedjük a kegyetlen üldözés gyilkos éveiből megmaradt ingadozókat megkaparintani*. Nem mondjuk még azt sem: téritsék meg a pogányokat, a gyűlölködőket, az istentelenekeket, az embertelenekeket — de ne akarják tőlünk elvenni azokat, akik a miénk. Ne akarják meglétezni azokat a sokat szenvedetteket, akik emlékeznek a pogányokra és félnek az istentelenekektől — azoktól, akik még mindig nem akarnak megléteni... Így érhetjük el, hogy a harcot végül is ne az nyerve meg, aki hangosabb és nyersebb, hanem, aki őszintébben és ezért jobban szeret...

Ára 1 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

A lágerlakók

gyilkosainak pere sorra egymás után következik. A náci háborús főbűnösök ügyének leárgyalása után nemrégiben az auschwitzi főhőhár állott a bíróság előtt, amely a maximális büntetéssel, halállal sújtotta s már ki is végezték. De mi ez az egyszeri halál a többmillió halálhoz képest, amit ő okozott? Auschwitz után most Buchenwald következett. Az itteni őrszemélyzet harmincegy tagja ellen indult eljárás. A bűnösöknek a dachau-i amerikai hadbíróság előtt kell felelniök szörnyű vétkükért. A per április 11-én kezdődött. Ilhetetlen rémségek kerülnek itt napvilágra. A fővádott: Waldeck-Pyrmont „herceg”, volt SS-főcsoporthoz vezető, mert náci-Németországban még a „hercegek” is beálltak a hóhérok közé. A vádirat szerint 1939-től 1944-ig tehát két esztendő alatt ötvenezer személy pusztult el a buchenwaldi táborban. Amikor odakerültem, negyven ezer ember nyomorgott, szenvedett, sorvadozott a lágerváros deszkahódéiban és sátraiban. A „Zelt” egy-egy négyzetméteres zugában, amely legfeljebb két ember szűkös elhelyezésére lett volna alkalmas, egymás hegyén-hátán nyolcan-tizen szorongtunk, úgyhogy az éjszakák eltöltése csak úgy volt elképzelhető, ha ötven-hatan állva „inspekcióztunk”. Amikor két társunk egy-egy órát aludt, másik kettő foglalta el a helyét, hogy kevéske pihenőhöz jusson. Az élelem még állatnak sem való, de, ha a hajnal sötétjében, vagy késő este, amikor odadoztunk, meg is ettük, délelőn rosszullet fogott el, amikor a nap világosságánál megláttuk azokat a hepatogzott, rozsdás bádorgtányérokat, amelyeket egymás szájából kellett — természetesen mosogattalanul — kitépnünk. Az éhség, a tifusz, a vérhas és a hajsza, veres naponla szájával szedte az áldozatát. A fertőző betegségek sátraiban csontig soványodott emberek tömege szinylődött és várta a halált, ami az oda bekerültek számára napokon belül be is következett. Az ugynevezett betegszobák, amelyeknek az lett volna a céljuk, hogy talpraállítsák, meggyógyítsák a legyöngülteket, szinte gyártották a halottakat. Nem számított itt az emberélet! Tölen az elhaltak tömegeit az udvaron rakták halomba; úgy „stószolták” fel, mint a fahasábokat. Volt itt mindenféle náci: magyar, osztrák, bolgár, román, szerb, cseh, szlovák, francia, belga, sőt sok szovjet hadifogoly is. A buchen-

waldi lágerbe deportálták az egész dán rendőrséget, amelynek meghagyták ugyan a kardját, de mégis csak foglyok voltak és egész nap cipelhették a mázsás gerendákat, építkezési anyagokat díszes uniformisukban. Kétségbeesítő látvány volt a nyomorékok, bénák, féllábúak, félkaruak, puposok hatalmas seregének gyakori átvonulása a táboron. Ez a jórészt francia tömeg a tépelt rongyok alól ki világló meztelenségével és sebei-vel minden jóérzésű emberben szánalmat ébresztett volna, de nem a náciokban. Amikor így tömegekben „haladtak”, a legtöbbször az elmulás felé, a párisi Szajna-hidak környékének képe, a vastraverzek alatt éjszakára

meghuzódó nyomorultak szürke tömegének víziója idéződött az emlékezetembe. Mindez nem sértelte az SS őrszemélyzet szemét, amely a géppisztolyokkal megrakott toronyból meredt a halálraitelt táborlakókra. Nekik csak az volt a fontos, hogy a kemény, nehéz és sorvasztó munkára kirendelt hatalmas tömegek reggelenkint zeneszóval masírozzanak ki a láger kapuján a kőbányákba és egyéb helyekre, ahonnan mindennap kevesebben tértek vissza, mert elémészlette őket a gályarabság, a korbács és az SS-golyó. Most a „herceg” és pribékjei feleinek ezért a katonabandás „schön und lustig” életért is...

(gy. e.)

Nem térhet vissza a reakció s vele együtt az antiszemitizmus sem — mondotta a Mazot VI. kerületi ülésén Losonczy Géza nemzetgyűlési képviselő

Hosszu idő után ismét el látogattunk a Mazot VI. kerületi tagozatának hétfői összejövetelére. Az eltelt idő alatt a taggyűlés látogatottsága, ha lehet, még megszokozódott. Ez a lelkes közönség meleg ünnepségekben részesítette Takács Ferencet, a VI. kerületnek az ülésen megjelent előjáróját, valamint a tag-összejövetel vendéglőadóját, Losonczy Géza nemzetgyűlési képviselőt.

Az ülést Tordai Judit előadóművész nő nagyhatású szavalata vezette be, majd dr. Pásztor József köszöntötte a Mazot központi vezetősége nevében Takács Ferencet és Losonczy Gézát annak hangsúlyozásával, hogy az egész magyar zsidóság részt akar venni az ország újjáépítésében. Ha a demokrácia harcos társat keres a reakció ellen — mondotta — a zsidóságot maga mellett találja.

Takács Ferenc előjáró hangsúlyozta ezután, hogy a baloldali pártok a szabadságért harcolnak mindaddig, míg azt teljes mértékben ki nem vívták. Nem kétséges, hogy ha az összekülvők terve sikerül, fajmúltunk alapján ismét deportáció, Auschwitz és a gázkamrák következtek volna. Ezek után mindenkinek tudnia kell, hogy hol a helye, hogy kik azok, akiket nem érdekel az, hogy ki milyen vallású. Az ország gyors felépítéséhez pedig minden demokratikusan gondolkodó egyén támogatására szükség van.

Losonczy Géza beszéde bevezetéseként az MKP üdvözlét tolmácsolta, majd kifejtette, nem szabad megfeledezni a közös ellenségről, a reakcióról és a fasiszmusról. Mikor felhívja a figyelmet a reakcióra, utal azokra a csírákra, melyekből a fasiszmus kivirágzik. Az ország lakosai körében kivándorlási láz lé-

pett fel. Vannak zsidók, akik ki akarnak vándorolni, mert másutt jobb sorsot remélnék és vannak olyanok, ezek a fasiszta uszítók, akik szintén el akarják hagyni az országot. Kétféle elégtelenség tapasztalható. Egyeseknek a magyar demokrácia nem elég baloldali, míg másoknak túlságosan is az. Ezek közül azok, akik szerint a magyar demokrácia nem eléggé szilárd, a demokrácia egészséges kritikusa. Az MKP ezekre támaszkodik és követi a dolgozó tömegek politikáját. A politika általában véve mást jelent ma, mint az elmúlt években. Ma jelenti mindnyájunk egyéni és közösségi életét. Meg kell ismerkednie vele mindenkinek, hogy az eszmék mindennapos harcában vesse ki magából mindazt, amivel az elmúlt fasiszta időkben szaturálódott. Az MKP mindig a testvéri összefogást hirdette és ennek az összefogásnak megvalósítására hívja a népi demokrácia híveit.

Dr. Pásztor József reflektálva Losonczy Géza előadásának egyes részleteire, kifejtette, hogy a zsidóság kapcsolata a demokráciával ősrégi eredetű, de a zsidóság meg akarja találni a helyét a mai demokráciában is. A zsidóságnak az a része is, mely kivándorlásra gondol addig a pillanatig, amíg az országban tartózkodik, dolgozni akar annak újjáépítésén, de az itt maradó rész is dolgozni akar, de nem tud, mert nem kap munkát. Mindent el kell követni, hogy ez a hasznos réteg munkát kapjon. Valóban vannak olyan momentumok, melyek miatt nem tartják elég baloldalinak a demokráciát. Egyért az előadóval abban, hogy csak a dolgozókat illeti meg az építő kritika joga. Erős a hite, hogy a dolgozók demokráciájában

megvalósul a zsidóság felelem- és gyűlöletmentes élete.

Több felszólalás után Losonczy Géza még a következőket mondotta: Amíg az MKP ebben az országban dolgozik, nem térhet vissza a reakció s vele együtt az antiszemitizmus sem.

A „veszélyes életmód”

A fasiszmus kedvenc jelmondata volt a „veszélyes életmód” magasztalása és kívánása. Az értelem túltengéséről ez a homályos, sőt stupid szólam nem panaszkodhatott. A gyakorlat arra tanította meg a világot, hogy a fasiszták valóban kedvelték a veszélyes életmódot, de kizárólag abban a formában, amely a veszélyt nem nekik, hanem a védtelen prédájukul kiszemelt, áldozóba vert kisebbség számára jelentette.

Az emberiség és az emberiség fejlődésének gondoskodnia kell róla, hogy ez a nyilván hibbant értelmezés rektifikáltsáék. A „veszélyes életmód” azoknak jusson, akik diésdítették és programmá avatták. Reakciónak, gyűlölködésnek és elnyomónak, szóval fasisztának lenni legyen veszélyes életmód. A humanizmus és a kultúra nem fog rosszul járni ezzel az értelmezéssel. A közmondás szerint a kutyaharapásnak a kutya szőre a legjobb orvossága. Hamarosan ki fog derülni, hogy ez a homeopata recept valóban nem rossz. Ha őket dekorálnák a kanárisárga csillaggal, az ő otthonaikat dűlnék szét és fosztanák ki, ha őket helyezni kívánják minden törvény védelmén kívül, velük zsufolnak teli a deportált vagónokat, ha őket gázosítják és égetnek el tömegszámra, szóval, ha velük habzsoltatnak végig a „veszélyes életmód” minden izét és örömét — pillanatok alatt milliók gyógyulnának ki örökre a fasiszmus gonosz és förtelmes kórságából. Egyszerre sokkal egészségesebb lenne a világ.

—mond

Felkérem

azon Weisz családot, kinek fia, Endre, most jött meg, vagy életjét adott orvosi fogászból, közöljék címüket velem. Kaiser Ervinné, Kaposvár, Hársta-utca 10.

Ki tud

Ney Istvánról,

33 éves 1944 októberében Győr-ből Németország felé vitték, azóta nyoma veszett, valamint

Ney Endréről,

27 éves. 1942-ben Ukrajnában eltűnt. Aki hármát tud róluk, értesitse édesapjukat, Ney Simon szobrászt, IX., Fokréta u. 8. sz.

Glosszák a hétről

TISZTELETTEL HAJTJUK
MEG a hűtő és a kegyeletos emlékezés lobogóját X. Keresztély dán király ravatala előtt.

Az egész világ zsidósága tisztelleg most a kopenhágai nagy halott ravatala előtt.

X. Keresztély embernek bizonyult az embertelenségben. Mint alkotmányos uralkodó, úgy érezte: meg kell őriznie Dánia alkotmányát akkor is, ha tulerővel áll szembe és szabadságát veszélyezteti.

Amikor Hitler brigantijai sárga csillag viselésére akarták kötelezni a dán zsidóságot, X. Keresztély kijelentette, hogy ő is ilyen „zsidó jel“-et varrat ruhájára. Ha nincs mód a polgári jogegyenlőség másminen eszközökkel való biztosítására, a sárga csillag viselésével állítja helyre a németek által eltiport jogegyenlőséget.

De még mást is tett X. Keresztély. Dánia egyik legszomorúbb korszakának napjaiban tüntető látogatásokat tett a kopenhágai zsinagógában.

Egy-két évig sikerült is mentenie a menthetőt. De azután átmenetileg győzött az erőszak és őt is fogságba vették Hitler hordái.

X. Keresztély példája azt mutatta, hogy egy kis ország fegyveres erővel nemrendelkező államfője is szembe szállhat a náci bandáival. Igen, így is lehetett!... Nemcsak úgy, ahogy bizonyos más államfők tették!

*

HÉTRŐL-HÉTRE egy-egy tömegtemetés zajlik le a rákoskeresztúri sírkertben. Innen is, onnan is a fővárosba hozzák a fasiszta öldöklés exhumált áldozatait.

Nem lehet és nem szabad kifogást emelni a szülői, gyermeki, rokon, vagy baráti kegyelet ilyen megnyilatkozásai ellen, még akkor sem, ha bizonyos ósrégi vallási előírások voltaképp utját állnák annak, hogy „a halottak nyugalma megzavarják“.

A halottak is békésebben alusszák örök álmukat ott, ahol a kegyelet sűrűbben róható le sírjuknál, ahol sokszor megjelenhetnek életben maradt hozzátartozóik és ismerőseik.

De... és ez a „de“ nagyon fontos... nem szabad, hogy az ország különböző vidékein — a halottak exhumálása és elszállítása után — megfélemlítsenek az ott vég-

rehajtott tömeggyilkosságok-ról!

Köszeg, Fertőrákos, Kiskunhalas... és a többi... és a többi magyar város, nagyközség, kisközség, ahol fasiszta tömegkivégzés történt: mind-mind emlékezzék az idők végéig arról, hogy emberbőrbe bujtatott fenevadak gyalázták meg területüket és egész Magyarországot!

Jaj lenne, ha a feledés homálya borulna a gaztettekkel! Emléktáblák hirdessék az ország minden részén az ártatlanok dícsőségét és a gazemberek gyulázatát!

Eljöhét egyszer a meghócsajítás napja! De a feledés — sohasem!

*

ÁLLJUNK MEG mindenk előtt egy percre és tisztelgünk egy újpesti sír előtt! Ebben a sírban az a Löwy Izsák alussza száz év óta örök álmát, aki — Újpest alapítója volt.

Igen, száz év óta pihen a föld alatt az az ember, aki megteremtette Magyarország legjelentősebb gyárvárosának alapjait. Pihenését csak egyszer zavarták meg: 1944-ben, amikor csendőrök terelték össze és kergették vasúti kocsikba Löwy Izsák rokonait és testvéreit.

Löwy Izsák hángyaszorgalmu munkája nélkül ma is egy erdőszlak, egy csőszház és a megyeri csárda állna esetleg Újpest gyártelepei és házsorai helyén. A nagysurányi talpbörkikészítő azonban jól meglátta a „sivatag“ fekvésének lehetőségeit és elég erőt érzett ahhoz, hogy elképzeléseit gyakorlatba átültesse.

Abban a korban, amelyben az érvényesülő zsidók jelentős része még úgynevezett „házi-zsidó“ volt valamely főúr oldalán, Löwy Izsák — akit az egykori képek zsinoros magyar ruhában mutatnak — jogokat követelt és jogokat szerzett.

Amikor a zsidóvallásu magyarokat még nem egyenjogusították és a céhrendszer megbénította a modern ipari fejlődést, Löwy Izsák a teljes és tökéletes kereskedelmi és iparszabadság, valamint a vallásszabadság győzedelmes kiharcolója volt Újpesten, amelynek első főbírójává választották.

Az egész magyar zsidóság emléknapijai közé tartozik az a centenáriumi, amelyen olyasvalakire emlékezünk, aki

már 1848 előtt kivonta Újpesten 1848 vívmányait.

Forradalmi hevület hajtotta ezt a nagysurányi talpbörkikészítőt, aki nem méltatlan lelki rokona az Újvilágot alapító „zarándokatyáknak“. Kicsiben ő is új világot alapított a megyeri homokbuckák vidékén...

*

TIBORC ÉS AHASVÉR közös tragédiája bontakozott ki ama kihallgatások során, amelyeket Orgoványnál eszközölt a budapesti népbíró-ság helyszínre kiszálló tanácsa.

Még ma is rémeggő öreg parasztok mesélték, hogy a fehér terror banditái nemcsak zsidókat hurcoltak el és öltek meg, hanem végigkorbácsolták és végigfosztogatták a parasztokat is.

A „bűdös zsidó“ és a „bűdös paraszt“ — kis árnyalatú eltéréssel — együtt szerepelt az „Érti Magyarország“ különítményeseinek közludatában. Mint a legutóbbi köztársaságellenes és demokráciellenes összeesküvés tervét mutatták: a két lakosság-kategória sorsa bizonyos fókig együtt szerepel ma is a levélzett tiszturak és egyéb urak mentallitásában.

Ha Dálnoki Veressék puccsa sikerül, egyszerre következ be a zsidók jogainak korlátozása és a földreform „misszacsinalása“.

A demokrácia megerősödése és a szociális igazságok rendszerének kiszélesülése közös érdek minden egykori üldözöttnek és elnyomottnak: ezek között is legelső sorban Tiborc és Ahasvér utódainak!

*

SCHACHT egyre szemtelenebb hangokat üt meg a stuttgarti náciállamítási bíróság előtt. Miért ne? — gondolja. Ha a nemzetközi bíróság szabdlábra helyezte, csak nem teszik dultyiba most a német bírák?

Már-már úgy beszél, mint-ha nem a Vörös Hadsereg, nem az amerikai és angol haderő, hanem ő — a „nagy“ Hjalmar Schacht — meztelen volna meg a németeket Hitler uralmának folytatódásától!

Schacht, aki Hitler „szál-látszínálói“ közé tartozik és már az 1930-as évek legelején, tehát a nemzeti szocializmus urplomrajutása előtt antiszemita hurokat pengelt, most könnyedén — mintha semmi sem történt volna — kijelentette:

— Göbbels hülye volt! Igy mondta Schacht. Igy. Egyszerűen „hülyé“-nek ne-

vezte volt miniszter-kollégáját. Nem gonosznak, nem bitangnak, nem tömeggyilkosnak, hanem — csak hülyének.

Hát ez kevés! Ez nem meggyőző!... Ez akkor lett volna elég és meggyőző, amikor Göbbels még a horogkeresztes propaganda teihatalmu ura volt. Miért nem nevezte abban az időben „hülyé“-nek? Miért ült sokáig egy kormányban a „hülyé“-vel?

Schacht most már elkésett e kijelentésével! Reméljük, hogy a náciállamítási bíróság tagjai is így vélekednek! Mert különben az egész náciállamítás fabatkát sem ér!

*

A LEGSZOMORÚBB KÉP, amit valaha láttunk, a Pologne című lengyel hivatalos kiadvány lapjain tárul elénk. Francia felirata magyarul így hangzik: A tragikus sorsú varsói gettó panorámája. A németek 1943 májusában teroszerűen rombolták le.

Ilyen még nem volt! Így még nem rombolták, szét egy városrészt! Nincs egyetlen félig-medig megmaradt ház. A hatalmas területen, amely nagyobb, mint — mondjuk — a magyar főváros VII. kerülete, összesen négy-öt méter magas fal mered az égre.

Mennyi halott lehet még most is a romok alatt! Mennyi névtelen hős és hősnő!

A varsói gettó romjai olyan vádiratot harsognak az istenkáromló és emberpusztító hitleri vadállatok felé, amelyet szóval, vagy tollal nem is lehet elkészíteni!

A varsói zsidók hősi önvédelme pedig töltesz a zsidó történelem leghősibb fejezeteit!

(SÓSI)

A Pesti Izr. Hitközség Szabadegyetemének előadásai

Április 24-én, délután 2/7 órakor (VII. Síp-u. 12. II. 33.) dr. Kardos László: Középkori héber költészet.
Május 1-én szünnet.

Mezőfi Vilmos

Mezőfi Vilmos halálával egy küzdelemben gazdag, harcos, szép élet ért véget. Mezőfi Vilmos a régi nagyok, az igazi értékek közé tartozott. Újságíró volt a szó legnemesebb értelmében, aki csak igaz ügy védelmében vette kezébe a tollát. Kora ifjúságában ismerkedett meg a szocialista gondolatokkal, lett annak egyik utörője és megalkuvást nem ismerő harcosa. Később kilépett a Szocializmus Pártból és megalkototta a Függetlenségi Szocialisták Pártját és ezzel a programmal választották meg 1905-ben Szegváron, ebben a szintisták alföldi városában, a huszezer holdas Pallavicini-uradalom székhelyén képviselőnek. Számos munkát írt, melyekben a munkáskérdéssel, a szocializmussal és a kommunizmussal foglalkozott. Megalapította a Szabad Szó című néplapot, mely különösen az Amerikába vándorolt magyarok körében volt népszerű. 1938-ig szerkesztette a lapot, amikor az ismert „laprevízió” következtében meg kellett válnia lapjától.

Mint zsidó, felekezetiének mindig áldozatkész és hű tagja volt Mezőfi Vilmos. Mint a zuglói körzet elnöke, utóbbi disz. elnöke, mindenkor lelkesen fáradozott körzetének érdekeiért. Legutóbb, magas korát meghazudtolva, néhány lársával egyetemben fizikai munkát vállalt. Állították ideiglenesen helyre a lerombolt zuglói templomot. A Pesti Chevra Kadisa Izr. Születési elnökhelyetteseként fáradozott tevékenyen. Kedett az aggok és az élet elcsúszási sorsának javításán.

Halálát feleségén, két fián és menyén kívül nagyszámú barátai és hívei gyászolták.

Temetése április 18-án nagy részvét mellett ment végbe. Végültséggel megjelentek a Pesti Izr. Hittközség képviselői. Ezen dr. Földes István elnökhelyettes és Domonkos Miksa ügyvezető; Steiner Marcell elnökkel, dr. Endrei S. Henrik igazgatóval és Trebitsch Márk főtitkárral az élen a Chevra Kadisa teljes előjárósága, dr. Csobádi Samu, a Budai Hittközség elnöke, dr. Pástor József, az O. Zs. S. B. főtitkára és a felekezeti közélet sok más tagja. A koszorúkkal borított ravatal az Aggok Háza ápolójai álltak körül. A szertartás Abraham-sola Manó főkéntor megható gyászénekével kezdődött, majd a zuglói körzet rabbija, dr. Bernáth Miklós, Mezőfi Vilmos hűségese munkatársa mondotta el fájdalmas érzéstől áthatott gyászbeszédét. Steiner Marcell elnök a Chevra Kadisa nevében méltatta az elhunyt elnökhelyet. tes emberi érdemeit. Dr. Földes István elnökhelyettes a Pesti Izr. Hittközség nevében bucsuztatta Mezőfi Vilmost. A zuglói

körzet nevében Bokor Adorján mondott bucsúbeszédet. dr. Endrei S. Henrik igazgató a Chevra tisztviselőinek, orvosi karának és az Aggok Háza ápolójainak méhetetlen fájdalomát tolmácsolta. Végül a zuglói kereskedők és iparosok egye-

sületének — melynek Mezőfi Vilmos díszelnöke volt — részvétét Csuka Géza fejezte ki. Ezután a Chevra alkalmazottai vitték a koporsót a diszkrét helyhez, ahol csendben helyezték örök nyugalomra Mezőfi Vilmost.

„Sztálin a zsidóság legnagyobb barátja” — mondja a Szovjetunióból visszatért Louis Leviné

Az Uj Élet multikori számában ismertettük — a párisi Droít et Liberté cikke nyomán — Louis Leviné-nek, az amerikai cionisták egyik vezetőnek a Szovjetunióról szóló nyilatkozatát. A Droít et Liberté új száma most közli a Szovjetunióban járt amerikai cionista vezető beszámolójának második részét.

— Sztálin — mondotta Leviné — a zsidóság legnagyobb barátja. Ő megértette

a kisebbségek problémáját és az ő szellemében született meg a szovjet zsidóság új statútuma is.

— Érthető, ha a zsidó nép egyértelmű szeretettel tekint Sztálinra.

— Moszkvában 250.000 zsidó él. Itt van Európa legnagyobb zsidó hittközsége. A moszkvai zsidók büszkék a zsidóságukra, zsinagógáikra, vallási vezetőikre és temetőikre.

Dr. Hajdu Miklós cikke a magyar zsidó népszokásokról az Édothban

Dr. Hajdu Miklós a Tel-Avivban élő kitűnő zsidó publicista az Édothban, a palesztinai Néprajzi Intézet folyóiratának utolsó számában, tanulmányt írt a magyar zsidóság népszokásairól. Értekezésében többek között a következőket írja: „Dr. Bergmann „A népi gyógymód” című cikkében a népi gyógyszerek között az afikomont is említi. Ezzel kapcsolatban nem lesz érdektelen foglalkozni azokkal a szokásokkal és hitekkkel, amelyek a magyar falvakban élő zsidók között a macóval kapcsolatban elterjedtek. A falusi zsidók körében szokás volt a gerendára felakasztani egy kerek teljes macót, amely egész évben ott függött. Ez a macó azonban nem volt azonos az afikomonnal, sem pedig a macó Éruv Tavsilinjével, mert ez már a következő év éruv pesachján nem volt a helyén és az igazat megvallva, és magam sem tudom, hogy milyen célból akasztották fel oda és hogy mi lett a sorsa? — Az első világháború előtt a dohányutáni templomban igen érdekes és ünnepélyes szertartás közepele végezték el az éruv tavsilint. (A szerző téved; ez az éruv chaceransz szertartása szerk.) A templom fősa-

za, — ünnepélyes fekete ruhában, — egy nagy ezüst tálcán egy fehér kendővel letakart pászkat vitt a Frigyszekrény mellett ülő főrabbi elé. A főrabbi ekkor felkelt a helyéről, egy-két lépést tett meg lassan előre, a tálcáról felémelte a pászkat és erős hangon, hogy még a karzatokon ülők is meghallják, elmondotta az éruv tavsilint és a „Böhádént.” Ebben a templomban ugyanis a karzatokat még éruv pesachkor is megtöltötték az asszonyok. Én nem tudom mi értelme volt ennek az áldásnak? ... A dombóvári gyülekezetnek az volt a szokása, hogy a kistemplomban, a Chevra Kadisa szekrényére, amelyen a halotti mécséket szokták meggyújtani, egy darab pászkat helyeztek. Ez a pászka azután egész évben ott maradt. Ezt a szokást sem láttam másutt.”

Dr. Hajdu Miklósnak a magyar zsidóság hagyományairól és szokásairól írott tanulmánya nemcsak honfitársai, hanem az egyetemes zsidóság körében, természetesen elsősorban a szaktudósok körében, igen nagy érdeklődést keltett. Ezeknek a szokásoknak a megőrzése valóban nagyon fontos, mert hiszen ma már, alig egy-két olyan idős ember él,

aki emlékszik ezekre a hagyományokra, amelyek őseinknek olyan kedvesek voltak és ha most naivnaknak is tetszenek, az kétségtelen, hogy szerves részei a zsidó néprajznak és kultúrtörténelnek.

A Mazot női tagozatának akciója a zsidó asszonyokért

Szombaton este a Mazot Andrássy-utli klubhelyiségében a női tagozat rendezésében ismerkedési est volt. Dr. Szemere Samuné, a tagozat elnöknője nagyobb beszédben ismertette azokat a célkitűzéseket, amelyeket a Mazot női osztálya azon megvalósítani ezekkel a lárszadalmi jellegű ismerkedési estekkel. A fasizmus iszonyu pusztításai majd minden zsidó családot megsemmisítettek — monddta. — Vagy a férj, vagy a feleség vált áldozatává ennek a vandál pusztításnak. Egészen különleges, és a zsidó történelemben egyedülálló helyzet alakult elő. A deportációból visszatérő zsidó férfiak és nők tömegesen kötöttek és kötnek vegyes házasságot. Ha ez a jelenség továbbra is ilyen mértékben folytatódik, akkor a zsidóság teljesen megsemmisül. E veszély mellett, amely a közösséget fenyegeti, gondolnunk kell arra a tragikus helyzetre, amelyben az egyedülálló nők és a magukra maradt férfiak vannak. Az a többszáz főnyi érdeklődő, aki most megjelent, bizonyítja azt, hogy a Mazot női tagozata tevékenységének létjogosultsága van. A régi zsidó bensőséges családi életet akarjuk újra felépíteni — fejezte be nagy tapsok között beszédét dr. Szemere Samuné. Ezután Gyenes Zoltán igazgató szólt fel, majd művészek szórakoztatták a megjelent közönséget. Schnürmacher Zoltán főkántor héber és jiddis dalokat énekelt nagy sikerrel. Palotai Erzsébet szovjet-jiddis költeményekből szavalt. Szegedi Jenő humoros jeleneteket adott elő. Adler Mariann művészi ének-száma után Herendi Manci paródiákkal szerepelt. Kovács Anni saját verseiből szavalt. Szilas Frida szellemes konferansta tette teljessé a szórakoztatást és derűs műsort. A nagy érdeklődésre való tekintettel, a Mazot női tagozata május 17-én este 7-9-kor a Royal-kávéház termében fogja megismételni az összejövetelt. Jegyek kaphatók a Mazot Andrássy-ut 81. alatti klubhelyiségében.

Nem tért vissza a deportációból a „David Golder” szerzője

A zürichi Israelitiches Wochenblatt írja, hogy Irene Nemirovsky, a világhírű írónő, a nagysikerű David Golder című regény szerzője, már 1942-ben elhunyt. A vichy-i kormány elfogatta és deportálta. Azóta nyomavészelt.

GROSZ ARNOLD

a budapesti orih. hittközség rabbisága felügyelete alatt levő átlag Budapest, penziói HAJDUSZOBOSZLÓN

Közvetlenül a fürdő bejáratánál, a fürdőparknál, Emma-lak és Doro zug 2. — Folyóvízes szobák. Minden igényt kielégítő ellátás. — Olcsó árak!

E l ő j e g y e z h e t ő:

Grosz Arnold Bp. VII., Dob-u. 9. Tel.: 227-665

Pulitzer József utja

Irta: SÓS ENDRE

Az Egyesült Államok — mint több budapesti napilap is megírta — külön emlékhelyeg kiadásával ünnepelték egy „sajtókirály” születésének századik évfordulóját.

Azon a bolygón, amelyen Pulitzer József arcképe látható, ezt a feliratot olvashatjuk: „Közléses-igunk és sajtónk együtt emelkedik vagy együtt hanyatlak.”

Az a mondat Pulitzer József-öt, való és alig múlik el az Új világban olyan hétfő, hogy valamelyik államférfi vagy tudós ne hangoztatná ezt a szinte közmondásszerűvé vált megállapítást.

Pulitzer József az amerikai közélet egyik „nagyhatalma” volt már életében, de talán maga sem sejtette, hogy — milyen fogalommal alakul halála után?

A „Pulitzer” név, a „pulitzeri évek”, a „Pulitzer-díj”: mind-mind olyan „alkatrészek” az Egyesült Államoknak, mint a sajtószabadság, a lelkiismereti szabadság és a vallásszabadság, amelyek címéletileg a *Figgetlenség* Nyilatkozat-ban gyökereznek, de amelyek nagyrészt még sokáig kellett küzdeni — nem a kormány, hanem a gazdasági hatalmak ellen.

Kevés amerikai főszerkesztő és lapkiadó harcolt szenvedélyesebben a trösztök politikai hatalmának letöréséért, mint Pulitzer József. (Az azután más lapra tartozik és kétségtelenül „szépséghibát” jelent, hogy a végén maga is újság-trösztöt alapított.)

BUDAPESTTŐL —

NEW-YORKIG

Pulitzer József 1847 április 10-én született Budapesten. Nagyon szegény szülők gyermeke volt, aki már kisgyermekkorában megismerte az éhezést.

Tizenhat esztendőskorában elindult az Újvilág felé. A szabadságharc bukása és a kiegyezés közötti két évtizedben nemcsak sok paraszt, hanem sok magyar zsidó is úgy érezte, hogy nem lehet megfelelő életkörülményeket teremteni a Habsburg-abszolútizmus uraival alatt. A

parasztlak a jobbágyság visszaállításától, a zsidók pedig az 1819-es szegedi emancipáció végleges „visszacsinálásától” tartottak.

Pulitzer József egyetlen szót sem tudott angolul, amikor New-Yorkba érkezett. Németül azonban kiütően beszélt és írt, mint általában az akkori magyar zsidók. Zsebében 50 cent volt és így kikergették abból a szállodából, ahol már első nap után adós maradt padlásszobája bérével.

A FIATAL LÓCSUTAKOLÓ

Kétségbeesetten kószált az ifjú Pulitzer József a newyorki utcákon. Már-már megbánta, hogy elhagyta szülővárosát. Láta, hogy az Újvilágban nem várják arannyal és bíborral a bevándorlókat. Sőt, még valami kisebb állás is nehezen akad. Abban az időben véletlenül olyan viszonyok voltak, hogy rakodómunkásokra vagy tányérosókra sem volt szükség. A régiekből elegendő akadt.

Newyorki kóborlásai közben Pulitzer József egyszer csak hosszú sort vett észre egy épület előtt. Kiderült, hogy zsoldosokat toboroznak az Egyesült Államok hadserege számára. Nem tehetett egyebet, beállt a sorba. Gondolta, a katonaság is jobb az éhenhalásnál.

Katona ugyan nem lett belőle. Fegyveres szolgálatra alkalmatlannak találták. De felfogadták — „lócsutakolónak”.

Evekgig lovakkal tisztított, elelt és sélálatott az amerikai sajtó és közélet későbbi hatalmassága. Ez az időszak azonban jó volt arra, hogy megtanuljon angolul. Nem sajtálhatta el ugyan az irodalmi nyelvet, mert csupán a nép nyelvén nyílt alkalmak beszélni.

A ST-LOUIS-I NÉMET ÚJSÁGIRÓ

Háromévi lóápolás után St. Louis-ba vetődött, ahol a helyi német újság riportere lett. Karl Schurz, az egykori német forradalmár, aki 1850-ben kalandos körülmények között szökött meg Gottfried Kinkel-t a spandaui citadellából, hamarosan felismerte a pesti zsidó fiatalember képességeit. S amikor Karl Schurz egyre erősebben bekapcsolódott az Egyesült Államok politikai életébe és belügyi államtitkárrá emelkedett, Pulitzer Józsefre bízta lapja szerkesztését. Később a *Westliche Post* tulajdonjoga is bevette.

Joseph Pulitzer — ekkor már így hívták Pulitzer Józsefet — közben megtanulta az irodalmi angolt is. Ugy beszélt és írt angolul, mint aki az angol klasszikusokon nevelkedett.

Elérkezettnek látta az időt

angol újságok megszerzésére. A *Westliche Post* társulajdonosi nyereségéből és néhány gazdag hívének támogatásával megvásárolta St. Louis két angol nyelvű napilapját. Azután egyesítette azokat *St. Louis Post Dispatch* címmel.

AZ ELSŐ

SAJTÓ-FELHŐKARCOLÓ

A *St. Louis Post Dispatch* kiadótulajdonos, főszerkesztője rövidesen Missouri-állam képviselője lett. Ezzel megkezdődött politikai karrierje is. 1885-ben, mint a demokraták egyik vezető embere, New-Yorkban kapott mandátumot. Az Egyesült Államok XIX. századi története során alig volt olyan bel- és külpolitikai kérdés, amelyben a hatalom urai ne hallgatták volna meg véleményét. A modern Amerika kialakításának legkiválóbbjai baráti köréhez tartoztak.

De igazában nem a törvényhozás munkája és nem a politikai disputák érdekelték, hanem a sajtó. Pulitzer József — attól kezdve, hogy belépett a st. louis-i német újság szerkesztősege kapuján — az újságírás szerelmesei közé tartozott.

1883-ban átvette New-Yorkban a *World* című napilapot, amelyből az akkori idők legnagyobb újságja lett. A *World* számára megépítette az első newyorki sajtó-felhőkarcot, a híres *World-Building*-et a *City Hall* szomszédságában — ugyanazon a telken, amelyen az a szálloda állt, ahonnan 50 cent nemfizetése miatt valamikor ki dobták.

A SAJTÓKIRÁLY JELMONDATA

A *World*, amely azóta más lapba olvadt, a modern amerikai újságírás iskolapéldájának szolgált. Patterson amerikai hadügyminiszter a most rendezett Pulitzer-emlékünnepeken egyiken kifejtette, hogy „Joseph Pulitzer volt a modern amerikai újságírás atyja”.

A *Washington Post* szerint: „Pulitzer a *World*-dal kapcsolatosan vált híressé a hírközlésről és az újságírás társadalmi felelősségéről vallott magasztos eszméi miatt. A lap irodahelyiségeiben mindenütt feltűnő helyen szerepel ez a jelmondat: „pontosság — tömörség — pontosság”.

A *New-York Times* a következőket írja: „Pulitzer két olyan dolgot adott az amerikai sajtónak, amely még ma is egyre növekvő befolyást gyakorol: a nagy példányszámban való terjesztést és a politikai, illetve minden más külső befolyástól való merov elzárkózást.” (Pulitzer valóban azért mondott le newyorki képviselői mandátu-

máról, mert azt hirdette, hogy az újság — mint a politikai élet bírálója — semmiféle kapcsolatban ne álljon a politikával.)

A PULITZERI HAGYOMÁNY

Joseph Pulitzer, amikor visszavonult lapjai szerkesztésétől, a következő sorokkal búcsúzott a *St. Louis Post Dispatch* olvasóitól:

„Tudom, hogy visszavonulásom nem változtat a lap alapelvein; hogy a lap örökké harcolni fog a haladásért és reformért; hogy sohasem fogja eltérni az igazságtalanságot és korrupciót; hogy mindig küzdeni fog az összes pártok demagogjai ellen; hogy sohasem fog egyetlen párthoz sem csatlakozni; hogy mindig kiáll a kiváltásos oszállyokkal, a közfesztogetoival szemben. Mindig együttérek a szegényekkel és a közjót szolgálja; sohasem fog melegegedni azzal, hogy csupán a híreket közölje és mindig a végtelenségig független lesz; sohasem fog visszarettenni a helytelen dolgok megrámdásától, nyilvánuljanak meg azok akár a pusztító gazdagság vagy a pusztító szegénység részéről.”

A *St. Louis Post Dispatch*, amely ma is a Pulitzer-család kezében van és ma is jelentős újság, mindennap közli egykori főszerkesztőjének ezeket az irányjelző mondatait.

1 MILLIÓ DOLLÁR A COLUMBIA EGYETEMNEK

Az amerikai nagykapitalizmus kialakulási korának ez a kitűnő főszerkesztője látta, hogy az újságírás berkeiben milyen kevés valóban széleslátókörű és igazán művelt ember található. Véget akart vetni annak az állapotnak, hogy az újságírás — ahogy abban az időben mondták — az élet „hajótöröttjeinek” gyűjtőhelye legyen.

Egy millió dollár adományozott a Columbia Egyetemnek, hogy sajtóakultást szervezzon és tudományosan foglalkozzon a sajtó problémáival.

Halála után pedig — hagyományából — megszületett a Pulitzer-díj, amellyel évenként az Egyesült Államok legkiválóbb újságírói és írói teljesítményelt jutalmazták.

EGY VAK BOLYONGÓ

Alkotóereje teljében és sikerei telőpontján Joseph Pulitzer olyan szembetegséget kapott, amely teljes vaksághoz vezetett. Néhány évig a *Liberty* nevű yachtján élt, ahol titkárok és felolvasók egész raja vette körül. Ejszaka is alig tudott aludni és folyton hírekre, ismeretekre vágyott. Vakon is érdekelte minden esemény és irodalmi újdonság.

1911 októberében a galvestoni kikötőben yachtjának a fedélzetén halt meg a vak bolyongó, akihez előbb nagyon kegyes, de azután nagyon kegyetlen volt az élet.

Angol, francia,

spanyol
nyelvórák

BERLITZ

IV., Vörösmarty-tér 2
Telefon: 181-012

Lówy Izsák emlékünnepély

Az Újpesti Izr. Hitközség a város alapítójának, Lówy Izsáknak 100 éves halálának évfordulója alkalmából a temetőben emlékünnepélyt rendezett. Zátory Ignác chevra-elöljáró rendezésével és vezetésével gyönyörűen feldíszítették a sírboltot nemzeti színű, városi és piros zászlókkal, élő zöldi növényekkel és fekete gyászlepellettel. A zászlóerdőből nem hiányzott a kék-fehér Dávid-csillagos lobogó sem, hirdelve a városalapító emlékének keresztül a zsidó teremő és alkotó munka dicsőségét.

A város vezetésével az élet, minden párt és közélet képviseltette magát az ünnepségen. Ott voltak az egyházak kiküldöttjei, az iskolák vezetői is. Megjelenésükkel deklarálván Lówy Izsák emléke iránt a város minden rétegének megbecsülését. A munkáspártok rendezőbizottságának sorfala között vonultak a sírboltnál felálló szónökhöz az egyházi és világi funkcionáriusok és szónökhöz.

Stern József főként vezetésével a kórus a Himnusz éneklésével kezdte meg az ünnepséget. Majd egy héber gyászdal éneklése után dr. Murányi Miklós rabb. mondotta el emlékbeszédét. Kiemelte Lówy Izsák életében a hitű zsidóságot, mely az ősi tanítás szerint mindig a békés építómunka és a fejlődő élet szolgálatában állott. A városalapító maga is iparos ember volt, ki a munkát nemcsak szavakkal hirdette, hanem két kezével végezte. A fasizmus

világörülete letépte a városalapító nevét a róla elnevezett utcáról, mert meg akarta semmisíteni mind a haladás és építés uttörőit. A mai kornak kell elégtételt szolgáltatnia Lówy Izsáknak azzal, hogy az ő szellemében építi fel jövőndő világát.

Dr. Gálhidi Béla h. polgármester hitel tett amellett, hogy a Lówy Izsák szellemében alapított demokratikus Újpest jelenti azt az irányt, amint a város vezetősége a jövőben követni fog. Halász Kálmán a MKP nevében tetemre hívta a fasizmust, amely a város 100 éves történetében egyedül csúfolta meg Lówy Izsák szellemét. Sümei Öskár, a Szoc. Demokrata Párt kiküldöttjeként Lówy Izsákot mint embert méltalta, majd Papp István, a Kisgazda Párt szónoka ismerette a városalapító munkásságát. Végül az Orsz. Iroda kiküldötte, dr. Kurzwil István h. főügyész beszédében kifejezte azt a reményét, hogy a magyar zsidóság a jövőben Lówy Izsákhöz hasonlóan nyugodtan építhet és alkothat és nem kell félnie attól, hogy munkásságát úgy jutalmazák, mint a multban.

Az ünnepséget dr. Murányi Miklós rabb. Rábonon-Kádisa zárta be. A közönség azzal az érzéssel távozott a temetőből, hogy talán ez az ünnepség is elősegíti majd az újpestiek lelki átalakulását, hogy a demokrácia ne csak törvény, hanem az emberi gondolkodás alapja is legyen.

Dr. MURÁNYI MIKLÓS

Az Országos Rabb. Egyesület Értesítője

(Szerkesztik Kálmán Ödön és Löwinger Sámuel közreműködésével Hahn István és Scheiber Sándor)

Ismét megjelent a magyar rabbikar reprezentatív publikációja. Tizenkét tanulmány, mindegyike a maradék zsidóság kevésszámú rabbijának vallásépítő, a problémák mélysegeit mérgező szent buzgal-máról tesz tanuságot. Kitérőt lennákhoz az életlétők nyílt tekintetével, a vérző sebeket gyógyítgatók gyöngéd hozzáértésével, évezredes hagyományok higgadtságát nyújtó önmérséklésével nyulnak. Az élet, a valóság, a sok jaj, a mártír-ium ott remeg a tollukon, de a rabbik, a füstölő romok fellett már az új épületek körvonalait rajzolják: alapjait és eszüköveit. Nem egy nép sira-tása a rabbik szava, hanem a próféták állhatatossága, ez sem az extázis látomásaival, hanem az építés köveinek hordásával, a mérőszinór kifeszítésével.

Kálmán Ödön vezércikkében a társadalmi (és egyben a val-lási) konvulziók közepette mű-ködő rabbik álláspontját és óhajait a szó erejének pontos-ságával fejtegeti. Löwinger Sá-muel történelmi szemlélettel igazolja, hogy a felekezeti élet irányításában a magyar rabbik-tól több intézkedési jog il-lelt. Benoschofszki Imre éles megfigyeléssel illusztrálja az izlésejlődést, amelyet a prédikációk 50 év alatt stílusban és lélekhezférközésben megtettek.

Löwenheim Miksa a kórházi lelkészkedés időszerű nagyfon-tosságát vázolja meggyőzően. Katona József a fővárosi zsidó-ság lelki képeről szóló na-gyobbzabásu tanulmányából közöl egy részt. Jól megvilági-tott adataiból a tömeglélek rejt-tett rétegződése tárul nap-fényre. Gervai Sándor és Komlós Öskár közvetlen ta-pasztalataik nyomán a vidéki hitélet válságáról számolnak be. Előbbi fájó képekkel fél, hogy máris késő a segítség, utóbbi egészséges tervezetét nyújt — és végrehajtását vád-lalni kész — a jó népiratok el-készítésének. Szenes Mihály kü-lönböző irányú diák „közvéle-mény kutatásról” ad számot rendkívül érdekes módozatok-kal közelítve a fővárosi diák-ság lelki életét s a valláshoz való viszonyukat. Roth Ernő és Richtmann Mózes a vallásos döntések aktuális kérdéseivel foglalkoznak. Roth az elárvult templomok sorsáról disszertál, Richtmann egy nemrég megje-lent halachikus munkát ismer-tet. Az Értesítő a rabbiképző két tanárának könyvbeszámolója zárja be: Scheiber Sándor a külföldön megjelent újabb munkákat tudományos akribiá-val ismerteti. Hahn képet nyújt a feltámadó ereci élet törté-nelmű irodalmáról, határozott ítéllettel mérlegelve a tankönyv-irodalom új termését. E két dolgozat kinyitja előttünk el-szigeteltségünk elzárt falait. Igen hasznos munkát végeztek.

Zsidókérdésekkel komolyan foglalkozó minden testvérünk-nek el kell olvasni az ORE Értesítőjét

(K.)

Dov Grüner

Irtta: Gervai Sándor

Dov Grünert kivégezték.

Dov Grüner tegnap még ha-lott volt, ma már beköltözött a zsidó szívekbe. Tegnapelőtt még csak egy pártnak volt a tagja, amelynek munkatervét, módszereit elítélhetjük, vagy elfogadhatjuk, ma már az egye-temes zsidóságnak a hőse lett. Nehezen és vontatottan írom le ezt a megállapítást. Mert rend-kívül erős gátlás él az ember lelkében az iránt, hogy olyan könnyen hőnek tekintse és fogadja el kortársát, s mi több, személyes ismerőst. Dov Grü-ner Nyíregyházán láttam elő-ször, ahová Kisvárdáról szokott volt bejárni. Kisvárdán még néhány évvel ezelőtt is való-ságos kis zsidó telep volt, s a maga zsidó utcájával és zsidó szekereseivel híres volt három vármegyében is. Innét, ebből a környezetből indult el Dov Grüner, aki külsőleg ugyancsak átvál állott attól az eszménye-

sített képtől, amelyet a közvé-lemény a hősről szokott al-kotni magának. Alacsony volt s meglehetősen csunya. De elké-pesztően erős. Erejéről kamasz-korában már érdekes történe-telek meséltek a kisvárdai zsidó utcában. Dov Grüner erejével soha nem élt vissza. Nem volt szertelen kamasz, sem kötekedő falurossza. Erejét legfeljebb akkor mutatta meg, ha a kisvár-dai hatalmas sárba és latyakba beleragadt, elmerült egy-egy zsidó szekeresnek a kocsija. Ilyenkor játszi könnyedséggel rántotta ki a sárból a megrekedt alkotmányt.

Dov Grüner nem kocsmákban készült az életre, hanem chéde-rekben és jesivákban tanulta meg, hogy „nem erővel és hata-lommal, hanem az Örökkévaló szellemével” kell megtöltenie le-lkét. S itt tanulta meg azt is, hogy ki az igazi hős. „Az, aki legyőzi önmagát, legyőzi ösz-tőneit.” De Dov Grünernak meg kellett tanulnia azt is, hogy a hősnak ez a jellemzése, amelyet a zsidó hőcsék évezredek óta hirdettek, ma már kiegészítésre

szorul: ma már nem elegendő az, ha legyőzi a saját ösztöneit, hanem kemény kézzel le kell törnie másoknak a gonosz, önző, kegyetlen és gyilkos ösz-tőneit is. Ezért jelentkezett ön-ként az angol hadseregbe, hogy résztvegyen a nyugati arcvona-lon a gonoszság megtestesítője, a német fasizmus elleni harc-ban. Bátor volt és vakmerő. Jó katona, akit az angol had-vezetőség egymásután többször kitüntetett. Elszántságánál csak bajtársias érzése volt nagyobb. A holland fronton egy súlyosan megsebesült kanadai katonát husz kilométeren keresztül ci-pelt a vállán a legerősebb golyó-s aknazáporban, hogy bajtár-sát a kötőzöbelyre vigye. Ez a kanadai katona, akinek az életét Dov Grüner mentette meg, most megírta egy levélben, hogyan történt ez az életmentés, milyen közel volt Dov Grüner ahhoz, hogy fogságba essen, a németek fogságába, ami ránézve sokkal súlyosabb következményekkel járt volna, mint a kanadaiakra vagy az angolokra, mert a zsidó brigád jelzése volt az

egyenruháján s a németek azonnal kivégezték volna.

Mi az, ami Dov Grünert me-gkülönbözteti a többi fegyver-társától, akiket a multban vagy a jelenben kivégezték, s akik-nek halála sokkal kevesebb fel-tűnést keltett, mint az övé? Az, hogy több volt benne a zsidó-ság iránti szeretet, mint nem-zedőkében bárkiben, hogy a bajtársiaságnak, a zsidó esz-mények iránti önfeláldozásnak ritka és lenyűgöző példáit mutatta életében, nem egy-szer, hanem következetesen, minden esetben és minden alka-lommal, amikor ez a bajtársias-ság zsidó és nem-zsidó életet mentett meg, hogy ez az érzés már magatartássá szilárdult nála.

Jerusálemben az angol im-perializmus poroszloí kivégeztek egy zsidó katonát, de he-lyette megszületett egy hős.

Ne ejtsetek könnyet a hősért, mert emléke túl fogja élni a ma könnyezőket, de mondjatok el egy kaddist a zsidó fiutól, aki vállalta a halált, mert hitte, hogy ezzel megsegíti a népet.

MUNKÁCSI ERNŐ:

AKTUALIS KÉRDÉSEK

A békeszerződésnek a magyar zsidóságot érintő sérelmes intézkedéssel

Miért nem követelhet a magyar zsidóság kártérítést Németországtól?!

A zsidóságot és közöttük a magyarországiakat is, a náci és csatlósai a szövetséges nemzetekhez tartozóknak tekintették és mint ellenséggel bántak velük. Sőt! A hágai és genfi konferenciáknak az ellenséges államok polgári lakosaira vonatkozó rendszabályok durva megsértésével, a legbarbárabb okori és középkori kínzásokat messze túlhaladva kezelték őket. Joggal várhatta tehát az üldözött zsidóság maradéka, hogy a békeszerződés az emberi jogok teljességének érvénybe juttatásával elégtételt fog nekik adni. A magyar békeszerződés 27. cikke a kártérítést elvileg szabályozza („megfelelő kártérítési” kötelezettséget mond ki) és az urafogyott vagyontárgyakat az üldözöttek szervezeteire ruhazza át. Ha ehhez még hozzálesszük az állampolgári jog-egyenlőségének biztosítását, akkor magyban-egészben összefoglaltuk mindazt, amit a békeszerződés a magyar zsidóság részére elégtételként adott.

Ezzel szemben a szerződésnek vannak egyes pontjai, amelyek nemcsak negatívumot jelentenek, hanem közvetlenül sérelmesek a magyar zsidóságra. Ilyen mindjárt a 29. cikk, amely feljogosítja a szövetséges hatalmakat, hogy lefoglalhassák magyar állampolgároknak saját területükön lévő vagyontárgyait. És ez a pont nem tesz kivételt a háborús bűnösök és a háboruban résztvevők a magyar állampolgárságu zsidók között. Ez kétségtelenül alapvető sérelem. Érdemes, hogy ezt a kérdést, amely sok ezer zsidó állampolgárt érdekel, túlzottan tanulmányozzuk.

Mindenekelőtt fel kell hívni az érdekeltek figyelmét arra, hogy a magyar javak lefoglalása nem kötelező. A 29. cikk 2. pontja szerint: „A magyar javak felszámolása és felállításra való rendelkezés az illető Szövetséges, vagy Társult Hatalom jogszabályainak megfelelően hajtható végre!” Ezenkívül vannak bizonyos kivételek, vagyis bizonyos vagyontárgyak, amelyek nem foglalhatók le. Ezek között gyakorlatilag legfontosabb, hogy nem foglalhatók le vallásos intézményeknek, vagy magánjellegű jótékonyági intézményeknek vallásos vagy jótékonyági célokra szolgáló javai, továbbá azoknak a magyar állampolgároknak vagyontárgyai, „akik annak az országnak területén, ahol a javak fekszenek, vagy az Egyesült Nemzetek más (területein engedéllyel tartózkod-

nak.” Természetesen ez a likvidálási jog nem terjed ki azokra a javakra sem, amelyek a háború után, a pénzügyi kapcsolatok felvétele, általában 1945 január 20-ika óta létrejött ügyletekből származnak.

Már említettem, hogy a békeszerződés nem kötelezőleg írja elő a magyar állampolgárok külföldi javainak lefoglalását, hanem végeredményben rábízta az illető Szövetséges, illetőleg Társult Hatalom belső jogszabályaira. Ezeket a „belső szabályokat” nem igen ismerjük, kivéve az Északamerikai Egyesült Államok rendelkezéseit, amelyekben igen fontos intézkedések vannak. (Public laws Nos 322 and 671.) Ezek szerint nem foglalhatók le azoknak vagyontárgyai, akik ugyanolyan ország területén tartózkodtak, amelyen az Egyesült Államok 1941 december 7-ike óta hadban állottak, de megfosztották életüktől, vagy lényeges szabadságjogaikban korlátozta az ellenséges hatóságnak bármilyen törvénye, rendelete, vagy szabályzata, amely különbséget tett egyes csoportok hátrányára politikai, faji vagy vallási okokra való tekintettel. Az amerikai törvény szerint t. i. ezekről nem tételezhető fel, hogy a szóbanforgó területen önkéntesen tartózkodtak volna. Viszszababérés eszközölhető azoknak a személyeknek javára, akik 1941 december 7-ike óta olyan ország polgárai, illetve alattvalói voltak, amellyel az Egyesült Államok hadban állottak, vagy ilyen nemzetek területén, vagy azoknak katonai, vagy tengeri hadereje által lefoglalt területen tartózkodtak, abban az esetben, ha az illető országnak, amelynek állampolgárai voltak, bármilyen törvényes rendelete, vagy szabályzata különbséget tett politikai, faji vagy vallási csoportok között és így e csoportokhoz tartozók nem élvezték a teljes polgári egyenjogúságot.

Természetes, hogy amióta a magyar békeszerződés tervezetének szövege ismeretlenség vált, a magyar zsidóság hivatalos képviselői szervei minden eszközt megragadtak ahhoz, hogy ezt a súlyos sérelmet kiküszöböljék. A párisi béketárgyalás alatt és közvetlenül azután beadványokkal fordultak a négy nagyhatalomhoz és egyéb szervezetekhez, amelyekben felhívták a figyelmet erre az igazságtalanságra és annak feltétlen reparálását kérték.

Még ennél is súlyosabban

érinti a magyar zsidóságot, hogy a békeszerződés 30. cikke értelmében „Magyarország a maga és a magyar állampolgárok nevében lemond minden, Németországgal és német állampolgárokkal szemben fennálló igényéről.” Ez azt jelenti, hogy ellentétben a természeti joggal és a tételes magánjoggal, sem az üldözött magyar zsidóság összessége, sem egyesek, semilyen kártérítést Németországtól, vagy német állampolgároktól nem kérhetnek! Ennek a rendelkezésnek erkölcsi és politikai alapjai érthetetlenek a magyar zsidóság előtt. Nem is tudom, hogy mivel lehet megokolni azt, hogy a magyar zsidó ne követelhesen kártérítést attól a Németországtól, vagy attól a német polgártól, aki számára az elképzelhető legnagyobb kárt okozta. A Zsidó Világkongresszus magyarországi tagozatának legutóbbi közgyűlésén dr. Friedmann Ignác a neves nemzetközi jogász felvetette ezt a kérdést, s javasolta, hogy a

magyar zsidóság ebben az irányban megfelelő lépéseket tegyen. Az ülésen résztvevő dr. Rieger megnyugtató kijelentéseket tett és enlített, hogy ez igen súlyos nemzetközi probléma, amely még nyitva áll és amely nyilván a moszkvai tárgyalások anyagához is tartozik. Viszont minket, magyar zsidókat aggodalommal tölt el, hogy a magyar állam részéről már aláírt és a hírek szerint a legközelebbi jövőben minden érdekelt ország által ratifikálandó magyar békeszerződés fenntartás nélkül lemond a Németországgal szemben fennálló kártérítési követeléseiről. Ez is egy példa arra, hogy a zsidóság jogait és érdekeit nemzetközi úton kell rendezni és amiként Németország háborút viselt az egész világ zsidósága ellen, úgy az egész világ zsidósága, ha el is veti a szemétszemért, fogat-fogórt háborút szabályait, legalább is joggal követelheti a restitúciónak legenyhébb megnyilvánulását: a teljes kártérítést.

Masaryk: a zsidókérdést a legrövidebb időn belül meg kell oldani

A prágai közszéki nevelési tanács és a csehi antifasiszta szövetség gyűlést tartott, amelyen Masaryk külügyminiszter kijelentette, „még mindig van zsidókérdésünk, ezt azonban a legrövidebb időn belül meg kell oldani. Nem lesz addig béke a világon, amíg a zsidókérdést meg nem oldják”. Masaryk hangoztatta, hogy a kérdés hecsületesen, megalkuvás nélkül és a valóságnak megfelelően kell tekinteni. Megígérte, segíteni fog az antiszemitizmus-elleni harcban. A csehek sokat köszönhetnek a zsi-

dóságnak és sokkal tartoznak annak a hamudombnak, amelyet a háborúutáni első terezini látogatásom alkalmából láttam — mondta — Masaryk. Terezinban ugyanis gyűjtőtábor és gettó volt, ahol a zsidók ezrei vesztették életüket. A csehszlovák közvélemény demokratikus embereket kíván és ez szöveg ellentétben áll az antiszemitizmussal.

Az antifasiszta szövetség képviselője hangoztatta, hogy az antiszemitizmus csupán fastmust takar.

Nyaraljon Udüljön Mátrafüreden

az elismert orth. kóser

Schwarcz pensióban

(a volt Klein pensió utóda)

Folyóvízes szobák, minden igényt kielégítő ellátás!

Cím: Selmei Ferenc, Mátrafüred, Kassai villa

UTLEVÉL

GYORSFÉNYKÉP PÁRISI
3 drb. 15.— NAGY
5 drb. 20.— ÁRUHÁZ

Pestszentlőrincről elhurcolt

volt pestszentlőrinci lakos

deportáltak és munkaszolgálatosok emléket megóhajtjuk örökíteni!

Felkérjük a hozzátartozókat, hogy az elpusztultak nevét a pestszentlőrinci Izr. Hittközséggel 14 napon belül közöljék.

Miskolci Orth. Izr. Anyahitközség

Felhívás

Ezúttal értesítjük érdekelt hitvestőreinket, hogy a fasisz mus miskolci zsidó vértanúinak névsorát és adatait összegyűjtöttük és mielőlt mártírjaink emlékalbumát nyomtatásra kiadjuk, felhívjuk újlag mindazokat, akik a deportálásból vissza nem tért hozzátartozók, barátjaik, szomszédjaik, ismerőseik névadatait még nem jelentették be, hogy ezt legkésőbb f. évi május hó 5-ig hitközségünk irodájával annál is inkább közöljék, mert ezen határidőn túl a sajtó alá kerülő műben pótlásokat eszközölni már nem áll módunkban és a hiányosságból, a ki-maradásból eredő orkölési felelősséget az illető hozzátartozók közömbösségére kell előre is áthárítanunk.

MISKOLCI IZR. HITK.
EMLEKMŰ BIZOTTSÁGA.

ESZTERGOMI Izraelita Szent-egylet értesíti az érdekelteket, hogy a

sirapolási munkálatok megkezdődtek.

Mindazok, akik a hozzátartozók sírját ápolatni kívánják, forduljanak a Szentegylet vezetőségéhez Esztergom, Kosuth Lajos-u. 58.

ESZTERGOMI Izraelita Hitközség

pályázatot hirdet előimádkozó metszői állásra.

Fizetés meg egyezés szerint. Lakás, fűtés és világítás biztosítva. Utiköltséget a meghívottaknak megtérítjük. Pályázati határidő: június hó 1.

A MOHÁCSI izr. temetőben a sírok ápolása megkezdődött.

Befizetések az Izr. Hitközség címére küldendők.

Órát, ékszert

leg olcsóbban

Klein Lászlónál
Dob-utca 19

UTAZIK?

Bűröndök, retikülök, aktatászkák és mindenféle díszművek, nagyban és kicsinyben Krausz Géza, Budapest, VIII., Rákóczi-ut 13., udvarban.

Adler sarkó Somogyi Béla-ut 7

AZ UDVARBAN
Hosszú márványlapok vésetei és vállalom, SZOMBATON ZARVA.

Munkaszolgálatosok, deportáltak, Orosz-országból keresik hozzátartozóikat

(Levelük átvethető a Magyar Vöröskeresztnél, Budapest, V., Személynök-u. 21. I. 3.)

Koch Ernő, Moszkva 531/4., keresi dr. Marinovich Sándort, Bp., Madách-tér 7., Közmunkatanács.

Weinberger Rezső, Moszkva, 62/4., W. Rezsőné, XIV., Balázs-u. 76. fsz. 1.

Weisz Lajos, Moszkva, 153., Dobszai Klárit, Weisz Mór címén, Kisdiófa-u. 19. I. 10.

Zuckermann Salamon, Moszkva, 384/7., Hoffmann Tibornét, Bethlen G.-u. 13.

Weisz László, József, Moszkva, 212/9., Glauber Lászlót, Bp., Szalai-u. 4. IV. 2.

Deutsch Márkusz, Moszkva, 251/1. Deutsch Lipótnét szül.

Goldstein Regina, Bpest, X., Augusztá-telep, Temesvári barak 2/a.

Schwarcz Endre, Moszkva, 102/3., Schwarcz Irmát, Ujpest.

Gáspár Sándor, Moszkva, 280/10., Fuchs Albertné (Bpest, Csáky-u. 1/b., Csikos Istvánnét, Bp., Szt. István-krt 5. IV. 2.

König Elemér, Moszkva, 251/3., Róth Józsefnét. Bpest, Dob-u.

Simon György, Moszkva, 299/14., Stern Kálmánt Bpest. Klauzál-tér 3.

Klaun Ilona, Moszkva, 315/113., Ungár Ernőt, Bp., XIV., Egressy-u 20/a.

A Magyarországi Zsidók Deportáltakat Gondozó Országos Bizottsága közli:

Luszdorf 186. számú lágerben (Odessza mellett) tartózkodók névjegyzéke:

Balog Anna, Nyíregyháza, kb. 22 éves.

Fischer Károly és neje, Élesd, kb. 46 éves

Feldmann József, Nagyvárad, szül. 1893 VIII. 25. Nagyvárad, a. n. Tischler Pepi

Feldmann Simon, Nagyvárad, fog-

technikus, a. n. Tischler Pepi

Feldmann Jenő, Nagyvárad, keres-

kedő, a. n. Tischler Pepi

Glück Rózi és testvére, Nagy-

várad, kb. 27 éves.

Laska Magda, Budapest, kb. 26

éves.

Mautner Nándorné, Budapest, kb.

36 éves.

Neuwirth László, felesége és 19

éves fia, Budapest.

Reiner Vilma, Budapest, kb. 26

éves.

Rosenberg Sándor, Máramaros-

sziget, kb. 27 éves

Salamonné, Budapest, kb. 40 éves.

Sternberger Piroksa, Nagyvárad,

kb. 40 éves.

Ungár Sándor, Nagyvárad, kb. 42

éves.

Weisz Szerén, Nagyvárad, kb. 32

éves.

Wieder Antal, és két testvére,

Máramarossziget.

36 éves.

Neuwirth László, felesége és 19

éves fia, Budapest.

Reiner Vilma, Budapest, kb. 26

éves.

Rosenberg Sándor, Máramaros-

sziget, kb. 27 éves

Salamonné, Budapest, kb. 40 éves.

Sternberger Piroksa, Nagyvárad,

kb. 40 éves.

Ungár Sándor, Nagyvárad, kb. 42

éves.

Weisz Szerén, Nagyvárad, kb. 32

éves.

Wieder Antal, és két testvére,

Máramarossziget.

36 éves.

Neuwirth László, felesége és 19

éves fia, Budapest.

Reiner Vilma, Budapest, kb. 26

éves.

Rosenberg Sándor, Máramaros-

sziget, kb. 27 éves

Salamonné, Budapest, kb. 40 éves.

Sternberger Piroksa, Nagyvárad,

kb. 40 éves.

Ungár Sándor, Nagyvárad, kb. 42

éves.

Weisz Szerén, Nagyvárad, kb. 32

éves.

Wieder Antal, és két testvére,

Máramarossziget.

36 éves.

Neuwirth László, felesége és 19

éves fia, Budapest.

Reiner Vilma, Budapest, kb. 26

éves.

Rosenberg Sándor, Máramaros-

sziget, kb. 27 éves

Salamonné, Budapest, kb. 40 éves.

Sternberger Piroksa, Nagyvárad,

kb. 40 éves.

Ungár Sándor, Nagyvárad, kb. 42

éves.

Weisz Szerén, Nagyvárad, kb. 32

éves.

Wieder Antal, és két testvére,

Máramarossziget.

36 éves.

Neuwirth László, felesége és 19

éves fia, Budapest.

Reiner Vilma, Budapest, kb. 26

éves.

Rosenberg Sándor, Máramaros-

sziget, kb. 27 éves

Salamonné, Budapest, kb. 40 éves.

Sternberger Piroksa, Nagyvárad,

kb. 40 éves.

Ungár Sándor, Nagyvárad, kb. 42

éves.

Weisz Szerén, Nagyvárad, kb. 32

éves.

Wieder Antal, és két testvére,

Máramarossziget.

36 éves.

Neuwirth László, felesége és 19

éves fia, Budapest.

Reiner Vilma, Budapest, kb. 26

éves.

Rosenberg Sándor, Máramaros-

sziget, kb. 27 éves

Salamonné, Budapest, kb. 40 éves.

Sternberger Piroksa, Nagyvárad,

kb. 40 éves.

Ungár Sándor, Nagyvárad, kb. 42

éves.

Weisz Szerén, Nagyvárad, kb. 32

éves.

Wieder Antal, és két testvére,

Máramarossziget.

36 éves.

Neuwirth László, felesége és 19

éves fia, Budapest.

Reiner Vilma, Budapest, kb. 26

éves.

Rosenberg Sándor, Máramaros-

sziget, kb. 27 éves

Salamonné, Budapest, kb. 40 éves.

Sternberger Piroksa, Nagyvárad,

kb. 40 éves.

Ungár Sándor, Nagyvárad, kb. 42

éves.

Marinszk Kimorovszkaja Oblaszt-ban (Szibéria) tartózkodók névjegyzéke:

Fehér Ella, Nagyvárad, szül.

1919.

Laczkóné Löwy Magda, Bu-

dapest, szül. 1919.

Lebovits Rózi, Nagyvárad,

szül. 1919.

36 éves.

Neuwirth László, felesége és 19

éves fia, Budapest.

Reiner Vilma, Budapest, kb. 26

éves.

Rosenberg Sándor, Máramaros-

sziget, kb. 27 éves

Salamonné, Budapest, kb. 40 éves.

Sternberger Piroksa, Nagyvárad,

kb. 40 éves.

Ungár Sándor, Nagyvárad, kb. 42

éves.

Weisz Szerén, Nagyvárad, kb. 32

éves.

Wieder Antal, és két testvére,

Máramarossziget.

36 éves.

Neuwirth László, felesége és 19

éves fia, Budapest.

Reiner Vilma, Budapest, kb. 26

éves.

Rosenberg Sándor, Máramaros-

sziget, kb. 27 éves

Salamonné, Budapest, kb. 40 éves.

Sternberger Piroksa, Nagyvárad,

kb. 40 éves.

Ungár Sándor, Nagyvárad, kb. 42

éves.

Weisz Szerén, Nagyvárad, kb. 32

éves.

Wieder Antal, és két testvére,

Máramarossziget.

36 éves.

Neuwirth László, felesége és 19

éves fia, Budapest.

Reiner Vilma, Budapest, kb. 26

éves.

dapest, szül. 1919.

Lebovits Rózi, Nagyvárad,

szül. 1919.

36 éves.

Neuwirth László, felesége és 19

éves fia, Budapest.

Reiner Vilma, Budapest, kb. 26

éves.

Rosenberg Sándor, Máramaros-

sziget, kb. 27 éves

Salamonné, Budapest, kb. 40 éves.

Sternberger Piroksa, Nagyvárad,

kb. 40 éves.

Ungár Sándor, Nagyvárad, kb. 42

éves.

Weisz Szerén, Nagyvárad, kb. 32

éves.

Wieder Antal, és két testvére,

Máramarossziget.

36 éves.

Neuwirth László, felesége és 19

éves fia, Budapest.

Reiner Vilma, Budapest, kb. 26

éves.

Rosenberg Sándor, Máramaros-

sziget, kb. 27 éves

Salamonné, Budapest, kb. 40 éves.

Sternberger Piroksa, Nagyvárad,

kb. 40 éves.

Ungár Sándor, Nagyvárad, kb. 42

éves.

Weisz Szerén, Nagyvárad, kb. 32

éves.

Wieder Antal, és két testvére,

Máramarossziget.

36 éves.

Neuwirth László, felesége és 19

éves fia, Budapest.

Reiner Vilma, Budapest, kb. 26

éves.

Rosenberg Sándor, Máramaros-

sziget, kb. 27 éves

Salamonné, Budapest, kb. 40 éves.

Sternberger Piroksa, Nagyvárad,

Gruska (Odeskaja oblast-ban) tartózkodók névjegyzéke:

Jeczes Blanka, Nagyvárad,

szül. 1911.

Klein Jolán, Nagyvárad, szül.

1894.

Klein Róza, Nagyvárad, szül.

Több zsidó műsor-számot

Irta: Szilágyi Géza

Merőben elvi kérdéssről és elvi megállapításokról lesz szó az alábbiakban. Időről-időre nem árt, sőt használ is, ha nyomatékosan hangsúlyozunk bizonyos magunkról értekező elveket is, amelyekről azonban gyakran szívesen megfeledkezünk nem egy zsidó felebarátunk. Tudjuk: érdekesebb, izgalmasabb, pikánsabb volna, ha nem maradnánk rideg elvi alapon, hanem áttérnénk a sértetéstől óvatossággal elkerülő, de azért valamilyen érdekességet nem mellőző, szélesebb személyeskedés területére. Nagy a csábítás, de leküzdjük. Fejtegetéseink nem irányulnak kitérőre, hanem egyenesen, mert sokak ellen fordulnak, akik manapság a kétségbeesés nem mindig hálás mesterséggel foglalkoznak, hogy zsidó irodalmi és művészeti előadásokat rendeznek.

Szabad néha a „tulsó parton” levőktől is tanulni, ha igazán van mit. Amikor katolikusok vagy protestánsok rendeznek hangversenyeket, prózai és verses előadásokat, kinos gondolat vigyáznak arra, hogy ne csak az előadók legyenek katolikusok, illetve protestánsok, hanem az akár zenei, akár nem zenei műsorszámok szerzői is, hogy valamennyi szereplő, mint egy katolikus rendező kifejezte magát, megüsse a mértéket. Ez pedig — tévedés ne essék! — nem az előadók művészetének bizonyos minimális szintjét, az előadandó programszámok bizonyos meghatározott színvonalát jelenti, hanem azt, hogy nemcsak az előadóknak, hanem a műsor szerzőinek is föltétlenül katolikusoknak kell lenniük. Az irányító főszabályhoz pedig, csak protestánsok is ragaszkodnak. Ez alól nagyritkán, különösen megokolt esetekben, kivétel akad. Bizonyos azonban — és ez alól nincs kivétel — zsidó író, költő, zeneszerző, tudós számára, lehet akármilyen neves, bármennyire tehetséges, nem juthat hely katolikus vagy protestáns jellegű irodalmi vagy művészeti előadás dobogóján, mégpedig nemcsak — Isten órizza! — testi mivoltában, hanem éppoly kevésbé csupán muzsikájával, versével, elbeszéléssel, tanulmányával.

Ellenben a zsidók — hogy is mondjam? — sokkal „liberálisabbak és toleránsabbak”. Ha zsidók rendeznek valamit — újabban örvendekesen gyakran, ünnepi és nem ünnepi alkalmak esetében, hivatalos és nem hivatalos zsidó helyeken, „jótékony és nem jótékony célokra” — esőppet sem „figyeldalnak”. Még ahhoz sem ragaszkodnak, hogy a dobogón fellépő szereplők izraelita zsidók legyenek: bizony a pódiumra hoasztadják a katolikus vagy református zsidót is,

ha ezek az új keresztények egy délelőtti vagy estére a „szent művészet” széles és kemény védőpajzsa alatt nagykegyesen ideiglenesen visszatérnek a megtagadott és elhagyott zsidósághoz. És egyáltalában nem ügyelnek arra sem — ez pedig a nagyobbik baj! — hogy magának a műsornak legalábbis túlnyomóan zsidó jellege legyen. Nem egy program, éppen ellenkezően, túlnyomóan nem zsidó, sőt a közönség — zsidó közönség — elé zsidó céggel került már olyan műsor is, amelynek legkisebb köze sem volt a zsidósághoz, mert leggyerebb nyomokban sem lehetett fölfedezni benne zsidó irodalmat és művészetet.

Már halljuk a fölényeskedő ellenvetést: irodalomnak és művészetnek nincsen felekezete, faja, nemzetsége. Hát, igen, felekezete nincsen, de nemzeti vagy népi külön és különleges jellege mégis csak lehet és van is. Elvitathatatlan és le nem tagadható, hogy volt és van héber irodalom, a sok és változatos irodalmi műfajt egybe tömörítő Biblián kívül is, ókori, középkori, új- és legújabbkori, óhéber- és ujhébernyelvű. De ki nem semmisíthető a világból a jiddis irodalom sem, többfajta, minden közösség mellett is egymástól elütő árnyalatával. És egész sereg magyar, német, francia, olasz, spanyol, portugál, angol, amerikai angol, hollandus, skandináv és orosz író is számontart az irodalomtörténet, akinek, akárhol legyen hozzá hasonló is ahhoz a néphez, amelynek körében született, a szellemi arcképén föltre nem ismerhetően kirajzolódik egy vagy több kétségtelenül zsidó vonás, még akkor is, ha a szóbanforgó író soha életében nem foglalkozott jellegzetesen zsidó tárggyal. Hiába minden: van zsidó irodalom nem zsidó és nem jiddis nyelven is, és akadnak nagy európai kultúrnemek hangszere, pompásan játszó, mégis zsidóul zsidó írók, közöttük világírók is. Ugyanez áll a képzőművészetekre és a zenére. A zsinagóga zenéjén túl, még

rajta kívül van zsidó népzene is, és teremnek zsidó zeneszerzők, akik nemcsak zsidónak születtek és maradtak, hanem akiknek muzsikájában ősrégi zsidó fájdalmak sokaságának és jóval gyerebb örömeinek sajátos dallama zümög és különös üteme himbálódzik. Van tehát, bőségesen van miből meríteniök zsidó irodalmi előadások és hangversenyek rendezőinek: magas színvonalu, a közönséget érdekességével és értékével leköltő, dúz program-anyag ez, ősrégi és vadonatúj, cionista és asszimiláns szellemű, magyar és világirodalmi, vallásos és világi, de mindig — hol kirívóan erősen, hol halványabb, elmosódott nyomokban — az örök zsidóság titörölhetetlen kulturbélyegét viseli magán.

Ehhez a hatalmas anyaghoz nem nehéz hozzáférni. Nem kell a föld alól fáradságosan kibányászni; sokfelé össze is van gyűjtve; teljes szerinti lehet válogatni belőle. Csak elhatározás, bizonyos hozzáértés, a zsidó kultúra iránti érzék és a kultúra általános szeretése szükséges! Mindez, hogy csak egyetlenn, de igazán mintadó példára hivatkozzunk, szívbe markolón megnyilvánult a mi nap a pesti izraelita hitközség kulturális osztályától rendezett szonjet-jiddis költészeti és zenei matiné. Nem tudjuk pontosan lemérni, miből ajándékozott többet, okulásból-e, gyönyörűségből-e, de pazarul mérte mindkettőt.

A zsidó kultúra művelésétől, hirdetésétől, terjesztésétől sem zsidónak, sem kereszténynek nem kell félnie. Ez egyáltalán nem jelenti a más kultúráktól való szűkkeblű és rövidlátó elkülönítést és elzárkózást, hanem csupán a hangsúlynak bizonyos eltolódását. A zsidó kultúra ugyanis hékésen megfér és összefér a magyar kultúrával és az egyetemes nemzetközi kultúrával: különleges színekkel és hangokkal kiegészítik és gyarapítják egymást. Mindhármuk a művelt zsidó egyképpen tisztelheti, csak azt nem szabad elfelejtenie — erre, sajnos, megvan a hajlandóság —, hogy a zsidó kultúra manapság mindálunk nagyobb melege, több napfényre, fokozott gyöngéd gondozásra

szorul. Mindezt természetesen nem kívánhatjuk meg és nem várhatjuk el nem-zsidó köröktől, csakis önmagunktól. Szomorítóan elgondolkodtató, hogy zsidó irodalmi és művészeti előadások ifjabb és idősebb rendezői mintha nem tudnák ezt az elemi dolgot, és vagy egészen zsidótlanított, vagy a zsidóságot csak jelképes minimálissággal adagoló műsorokkal állanak a zsidó közönség elé.

Katolikus vagy protestáns felekezeti jellegű előadások rendezői nem hajlandók és nem is képesek ekkora életveszélyes önszonkításra, amely mármár közeljár a szellemi öngyilkossághoz. Sajnálom is, szígyelem is, de a tárgyalgatóság megköveteli, hogy ezen a téren őket emeljem követendő példaként a zsidó matiné és művészeti legfőbb rendezője elé.

MOST JELENT MEG!

GERVAI SÁNDOR

Sóvárgó fiatalok

Drámai hangulatu nővállalk a cionizmus és asszimiláció közötti bolygó magyar zsidóság életéből. Kapható az Új Élet kiadói hivatalában.

KERESEM Namat

Grosz Imrét

született 1925. Budapesten. Abonyi-utcai védett házból, józsefvárosi pályaudvarról 1944. december 8-án vitték Buchenwaldba. 1945. január közepén Buchenwaldból munkára vitték. Könyörgöm, aki további sorsáról tud, értesítse úrv. Grosz Józsefnél, Báthay Lea-utca 47. (Régi lakás Telepsz-u. 19.)

Amerikába

akar utazni?

Ugy az átadó

üzletének

üzemének

eladását

FELLNER PETER

gyorsan intézi

Szt. István-krt. 30.

(Marx-térnél)

Új telefon: 129-792.

A pontos megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat

mindent elintéz — (Ejtel-nappal) Oránként 6 Ft

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Székelv Emil és Zsuzsanna Rákóczi-ut 26.

Brilláns, ékszer, arany, ezüst, órák, vegy, csere és elad.

A látás az Ön vagyona

— ennek őre —

STEUER OPTIKA

BUDAPEST,

VI., Oktogon-tér 4 sz. • VII., Thököly-út 5 sz. (Teréz-körútnál)

ÓRÁT, ÉKSZERT

NEUFELDTŐL

csak Rákóczi-ut 8/a.

JAHRZEIT-TÁBLA

készítési oltásán elváltatom.
UNGÁR MÓR, Király-utca 17.
Kapu alatt vagy I. emelet 4.

Papir-, írószér,

üzleti könyvek, kartotékok és forintmértékhez nyomtatványok
Weinberger és Fejérmé
VI. Leány-ter 8. (Anker-palota)
Tel.: 426-618

VENDEGLŐ,

kávéházi berendezések, székek, asztalok oltásán.
Tel.: 139-274
Rosenfeld
Népszínház-utca 31

TÜZIFÁT

hasábban és aprítva szállít.
Üzemeknek nagyobb tételben kedvezményei

Stern fatelep Filatorigát állomás.
Telefon: 362-324, 162-696

Héber könyvek, Tálesz, T'filin

Jahrzeit-tábla készítését vállalom, MEISELS KÖNYVEKESKEDŐ, VII., Dob-utca 13.
VÉTEL, ELADÁS, JAVÍTÁS.

Jó és olcsó falügöny-

tartó, sín és görgővel. Folyóméter: 27 Ft. Képek nagy választékban. Telefon: 224-233.
Bethlen Gábor-utca 7.

Üvegesmunkát

hatalmági áron vállalom.
Bethlen Gábor-utca 7. Telefon: 224-288. Képek nagy választékban.

TALESZ, T'FILIN

mezura, címez, megír és héber könyvek VÉTEL, ELADÁS, JAVÍTÁS
Jahrzeit-tábla készítését vállalom.
UNGÁR MÓR, Király-utca 17., kapu alatt vagy I. emelet 4.

Rádiójavítást,

villanyszerelést,

garanciával

legelőbbban vállal, KRISTÁLY RÁDIÓSERVICE, VII., Király-utca 59/b, 222-518.

PERFEKT fehérvarróházhoz ajánljuk. VIII., Lévai Utskár-u. 37. II. 23. Steinerné.

A VAC negyven éves

II.

Ugyanigy vívópóló-csapat, amelyből Turi, Róbert, Szabó, Róth szerepeltek a nemzeti válogatásban. Működésben országos bajnokságokat és nemzetközi versenyeket nyert a VAC és úszószakosztálya megnyerte a szorgalmi díjat, amely azt az egyesületet jutalmazza, ahonnan a legidősebb versenyző és saját nevelésű ifjúsági úszó került ki.

Tornaszakosztálya a magyar bajnokságok egész sorát nyerte; a legnagyobb sportdicsőségek, az olimpiai kiküldetésnek részei voltak a VAC tornászai közül: dr. Szalai József, Sárkány István, Pick József, Dücksstein Zoltán, az olimpiai keretben tornászak: Róna Piri, Dücksstein Zoltán, Grünfeld József, Fischer Sándor, Schwarcz Győző és Zoltán. A Makkabi rendezésében évenként ismétlődő Kongress-Schauturnen állandó vendégei voltak az említett tornászok. És nevéket néhány más VAC-tornással együtt úgy ismerik (dr. Tauber László, Fehér György, Geisinger Gábor, Radó Rezső, Petschauer László, Müller Pál), mint a zsidó erő, ügyesség, bátorság nemzetközi értékeit. A VAC disztornái a sportév legdicsőbb, legszebb eseményei közé tartoztak. Wien, Brünn, Prága, Karlsruhe, Mährisch-Ostau, Landenberg, Bialsko, Arad, Kolozsvár, Pozsony, Besztercebánya számos esetben ünnepelte tornabemutatóit és versenyek keretében a VAC bajnokait és tornaművészeit.

Vívószakosztályunk ugyancsak az első osztályba minősítette magát. A tragikus végű olimpiai kardbajnok, Kubos is a VAC neveltje volt. Wesel István, dr. Fodor József az évonalba tartoztak.

(Folytatjuk)

A VAC közgyűlése

Április 20-án előkelő ünnepi közönség töltötte meg a VAC színeivel feldíszített hálóközségi kultúrtermet a Fürst Sándor-utcaiban. Egymás után érkeztek a Kormány, a Székesfőváros, a pártok, a közöltek, valamint a sportszervezetek és társaságok előkelőségei. A jubileumi gyűlés

meleg ünnepségben részesítette a Vívó és Atlétikai Clubot. Klasszikusan szép felszólalások emlékeztek meg az elmúlt 40 esztendő küzdelmeiről és eredményeiről. A Vezetőség beszámolt minden kezdeti nehézségéről és később elért sikerekről. Ismertette az elnyomás korszakának súlyos problémáit, jelentette veszteségeit és beszámolt adott az újjáépítésről. Valamennyi üdvözlő beszéd a legemesebb sportbarátság jegyében hangzott el.

Képviseltette magát a Kultuszminiszter s a Honvédelmi miniszter, valamint a főváros polgármestere. Ott voltak a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt küldöttei. Jelen volt a Pesti Rabbiság, a Pesti Izraelita Halközség, a Cheva Kadisa, a Magyar Gionista Szövetség, a Zsidó Világkongresszus és minden ismert közéleti vezető. Képviselő volt a Nemzeti Sportbizottság, a JOINT bizottság, a Tanácsulat és a zsidó iskolák. Megjelent valamennyi sportszövetség és társaság küldötte és egyremásra halmozódtak az értékes ünnepi ajándékok.

A jubileumi közgyűlés programját gyönyörű alkalmi köllemény tette színessé. Mély megilletődéssel adózott a közgyűlés a VAC 77 hősi halottja emlékének, akik az első világháborúban estek el és annak a kétszázaléknál több áldozatnak, akik a gyilkos fasizmus idejében dőltek ki a sorból.

A jubiláns Vívó és Atlétikai Club nagy számban osztott ki tiszteltudjait és díszjelvényeket.

Az ünnepség a Himnusszal kezdődött és a Hatikvah elénekelésével, majd a VAC-induló intonálásával végződött.

Az elnöki tisztet Domonkos Miksa, a VAC elnöki tanácsának elnöke vezette, nagy körültekintéssel látta el.

HOZZA be férőruháját, szövét, fehérneműjét, szőnyegét, üzletem részére megveszem. III. vásra jöve. Népszínház-utca husz. Telefon: százharminchétszázhuszonöt.

WEISZ MÓR DOB-UTCA 22. SZ.

ORTH. KÖSER

CUKRAZSOLÓLEGESÉGEK BÉKEBELI MINŐSÉGBEN
Az orth. rabbiság felügyelete alatt
Megrendeléseket kérjük már most megjegyeztetni!

ÁGYTOLL ÉS PEHELY nagy választékban, legelőbbban, legelőbbban
GEISLERNÉL Thököly-ut 14. (Keleti pályaudvarral szemben)
Kész tollpárnák is kaphatók.

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

A Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetsége.

Április 20-án tartotta meg a Duna-Tisza közén első nagygyűlését Kiskunfélegyházán a városkőza tanástermében. A Szövetség elnöke Simor Dezső ügyvezető elnök és dr. Dániel Miklós alelnök ismertették. A mi célunk, elűntetni minden akadályt az ország demokratikus erői összefogásának útjából. Tagjaink sorába hívunk mindenkit, akik velünk együtt vallják, hogy az emberek közötti különbséget csak az adja meg, milyen erővel, tehetséggel, önfeláldozó, önzetlen és áldozatos munkával tud és akar a demokrácia szolgálatában az ország újjáépítésében résztvenni. Mi harcolunk a fasizmus mind a nyit, vagy lappangó fellépése ellen, mi leszünk az utolsó, akiknek kezéből a fegyvert a demokrácia védelmében az oduiból kitörni akará, a bűnös multat visszakiváló erők ki tudják ütni, mondták többek között a Szövetség programjának ismertetése közben.

Ezútan Juhász Kálmán a város polgármestere, Bálint László a helyi MKP vezetőségi tagja, Tóth Antal a Sz. D. P. elnöke, Szabó János a Füg. Kg. P. alelnöke, Serecs József Szakszervezetek titkára, Heltai Károly a P. D. P. helyi vezetősége egyöntetűen magukévá tették a Szövetség célkitűzéseit. Kijelentették, hogy a Szövetséget minden erőjükkal támogatni fogják. Végül dr. Bruckner Mihály a Szövetség helyi csoportjának vezetője tett hitet a fasizmus elleni harc rendületlen folytatása mellett.

Felhívás

A Berettyóújfalui Izr. Halközség, a deportálások és munkaszolgálatok mártírhalált halt hitveseinek emlékére az ártandó napján Támasz hó 8-án (ezzen január hó 20-án) méltó emlékművet állít felállítani a templom udvarán. Egyidejűleg emlékkönyvet állít meg azok neveit, akik az emigrációs útjuk idején munkaszolgálatban életüket veszítették. A tragédia történetét és a népsort minden ártandó az ártandó napján tartandó gyászistentiszteleten olvassuk fel.

A Berettyóújfalui Izr. Halközség „Emlékmű Bizottság”-a ezúton kéri az érdekelteket, hogy Berettyóújfalui és vidékéről deportált vagy munkaszolgálatban elhunyt és mártírhalált halt hozzátartozói és ismerőseinek neveit (feltehetőleg a hódor nevet is), valamint a csalá színi adományait a fenti bizottság címére megküldjék.

Berettyóújfalui, 1947. évi április hó. 3707. évi március hó.

Határozati feladvány:
Emlékmű Bizottság.

CIPÉSZMESTER, jömegejelenésü, intelligens, cipőüzembe vagy gyárba elhelyezkedne. „Cipőszakember” jellegre a kiadókivatalba.

Hirek Palesztináról

Kétértelmű angol magatartás az UNO-val kapcsolatban

Rendszeres heti beszámolóinkban többször kifejtettük azt az álláspontunkat, hogy a jelenlegi angol Palesztina-politika minden konstruktív jellegét nélkülöz és a zsidóság, valamint az arabok szempontjait egyképpen figyelmen kívül hagyva kizárólag a megoldás halogatását szolgálja. Mivel a szükség aktualitása, valamint a nemzetközi nyomás következtében Bevin végül mégis kénytelen volt az UNO-hoz fordulni, hamarosan gondoskodott arról, hogy a lépésének jelentősége még a tárgyalások megindulása előtt esélyes legyen. Mint jelentettük a brit meghívott április 2-án az UNO titkárságához fordult azaz a kérelem, hogy az Egyesült Nemzetek foglalkozzék Palesztina helyzetével. Most már nálunkban áll a bejelentés teljes szövegét is közölni. Alexander Cadogan az akkori átirattal fordult Trygve Lie-hez: „Kormányomtól a következő üzenetet kaptam: Öfelsége Kormányának felkéri az UNO főtitkárát, töltsen a Palesztina kérdést az Egyesült Nemzetek legközelebbi rendes ülésén, a teljes ülést napirendjére. Az ülésben a kormány ismeretlenné fogja Népszövetségi Mandátum alapján gyakorolt eddigi tevékenységét és arra fogja kérni a Teljes Ülést, hogy az napokmáig 10 pontja értelmében tegyen javaslatot a jövő palesztinai kormányzati illetéke. Öfelsége Kormányának egyben felhívja a Főtitkárát, hogy a kérdés sürgős elintézésének kíváncsi voltára és rámutat arra, hogy a Teljes Ülésnek esetleg nem lesz módja arra, hogy a legközelebbi rendes ülésen keretében javaslatot tegyen, ha a kérdés előzetes tanulmányozására nem adódnak lehetőségek természetesen az UNO iránypólusa alatt. Ezért kérni a Főtitkárát, hívjon össze máhelyt lehet egy rendkívüli ülést abból a célból, hogy alakítsák egy különleges bizottságot az ügy előkészítésére, amely majd javaslatot tehet már a rendes ülésnek idejére a Teljes Ülésnek.” Ennek a bejelentésnek az alapján követe ki Trygve Lie a következőt a tagállamoknak, amelyeknek többsége olyan hamar válaszolt, hogy a rendkívüli ülést már április 20-án össze lehetett hívni. Azonban alighogy Cadogan átjuttatta a fenti bejelentést az UNO főtitkárnak, április 16-án 4-iken a brit misszió egyik feladott szövegét kijelentette — közli az ITA —, hogy Öfelsége Kormányának az UNO döntését nem tekinti a maga számára kötelezőnek, minthogy

csupán javaslatot és nem döntést kér. — Elsősorban azt nem fogadná el, ha az UNO Palesztinát angol mandátum helyett nemzetközi felügyelet alá helyezné. — Ez a játék az UNO illetékessége körül természetesen az egész szervezet tekintélyét áthatja alá. A szöveg április 4-iki „felvilágosítása” fényt derít a hivatalos bejelentés óvatossági fogalmazásának jelentőségére, ahol valóban csupán „javaslat adásról” tesz említést Öfelsége Kormányának. Megalapozottan látszik tehát a Jewish Agency vezetőinek bizonyos fokú szkepticizmusa az UNO várható eredményes megoldását illetően és valóban ismét bebizonyosodik, hogy a zsidó nép elsősorban csupán a saját erőfeszítéseire és önmaga létrehozta eredményekre építhet. A világ zsidóságának egységes magatartása és a Jisuv céludatos nap-napi országépítése sokkal döntőbb tényező a zsidó jövő kialakításában, mint bármely nemzetközi szerv, kormány vagy bizottság „határozata.” Természetesen azért a J. A. komolyan felkészül az UNO mindkét ülésére. Valószínűleg májusra összehívják — az eredeti tervektől eltérően nem Párisban, hanem az USA-ba — az Általános Cionista Tanács (Actions Comité) ülését a részletes irányelvek megállapítására. Az e hó végén összeülő UNO ülést pedig azt kéri a J. A., hogy a téngmegállapító bizottság kiküldetésétől hozzon ideiglenes határozatot a bevándorlás fokozásának ügyében, „mert ezt parancsolja a humanizmus és a nemzetközi jog minden szempontja”. A certifikátok számának esetleges felemelkedését egyébként — meg nem erősített hírek szerint — tárgyalások folynak az angol dominiumügyi minisztérium és a Foreign Office között. Creech Jones gyarmatiügyi miniszter állítólag az átmeneti időszakban havi 4000 certifikátot kívánna kiadni, míg Bevin ehhez csak akkor járulna hozzá, ha az új zsidó bevándorlás Palesztinának csupán azon területeire korlátozódna, amelyek a korábbi felosztási tervek szerint zsidó zónákhoz tartoznak.

Palesztinában már előkészületeket tettek az UNO ténymegállapító bizottságának a fogadására. Bár a bizottságot az UNO küldi ki, tagjai mégis az egyes tagállamok kormányának utasításával jönnek. Az orosz, norvég és lengyel delegációk már bejelentették közeli megérkezésüket az Országba. Az angol gyarmati politika ismerői szerint a ténymegállapító bizottság közeli kiküldetésével függ össze.

Dov Grünér és három társának kivégzése

Ismeretes, hogy Grünér már hónapokkal ezelőtt halálra ítélték. Ügyében számtalan intervenció történt, amit az angol hatóságok sorra elutasítottak. A kivégzésekre ezt az időpontot tekintették a legalkalmasabbnak, mert számolni lehet a terroristák megtorló intézkedéseinek a kinyúlásával. Az általános közérzet a nemzetközi megfigyelők Palesztinában tartózkodása idején alkalmas lenne a brit fegyveres erő palesztinai visszatartásának igazolására. A kivégzések az egész Jisuvban általános felháborodást keltettek, mert bár a palesztinai zsidóság nagy többsége a terroristák ellen van, nem kétséges, hogy a kivégzettek esetében nem közönséges bűnözőkről, rablókról van szó, hanem olyanokról, akik az angol uralom törvénytelen intézkedéseivel szemben törvénytelen eszközökkel kívánták a

zsidó nép érdekeit megvédeni. A kivégzések módja nagy megütközést keltett. A hatóságok megtagadták annak a lehetőségét, hogy a kivégzésnél rabbi is jelen lehessen és a valódi kötelességeknek eleget tegyen. A kivégzéseket követően a nagyobb városokban általános kimenési tilalmat rendeltek el. Az Irgun bejelentette, hogy a kivégzésekre erős megtorlással felel, de amíg a sorokat írjuk a már szokássá váló néhány robbantáson kívül még semmi döntőbb konzekvenciájú dolog nem történt. A kivégzés időpontjában a londoni „varmatügyi minisztériumban” fel nem robbant időzített bombát találtak. Az angol rendőrség lehetségesnek tartja, hogy a bombát az Irgun Palesztinán kívüli operáló tagjai helyezték el és éppen ezért erőteljes nyomozáshoz láttak — egyelőre minden eredmény nélkül.

Laski professzor beszéde a londoni „harmadik széderen”

Laski professzor a Labour Party volt elnöke, megjelent a londoni Palestine Hlistadrut Committee „harmadik széder” ünnepségén és ott nagyjelentőségű beszédet mondott. (A napi sajtó, amely egyébként szívesen idéz az idős angol munkásvézer megnyilatkozásaiból, sajnos, ezt a beszédet teljesen elhallgatta.) Azért jöttem el ide — kezdte Laski prof. a felszólalását —, hogy hitet tegyek a zsidó népek, mint népek örökkévalósága mellett. Azért jöttem el, hogy nyilvánítsam: azok a körülmények, amelyek között ma a zsidók élnek, jogot adnak arra, hogy teljes erővel követeljük a Balfour deklarációt és a Mandátum szövegének és szellemének tökéletes megvalósítását most és nem akkor, amikor a Brit Kormány már az egész megmaradt európai zsidóságot új koncentrációs táborokba zárta. Hangsúlyozom, hogy nem fogom eltérni a zsidók jogainak megőrzéséről. Nem a részvélmegnyitkozások retorikái szövegeire van szükség, akár Churchilltől, akár Truman elnöktől — akár a Labour Party brit miniszterelnökétől is jönnék azok felől... Az angol kormánynak tudnia kellene, hogy nem igen bírhat közeliekelti feudális törzsfüggőségekben. Tudnia kellene, hogy helytelen az a politika, amelynek eredményeként — akaratlanul is — Bevin a Mufti szövetségesevé válik. Tudnia kellene — amit egyébként minden bizottság megállapított — hogy a palesztinai szegény araboknak csak hasznára volt a zsidó település és mennél nagyobb a zsidó település területe, annál kedvezőbb a szegény palesztinai arab helyzetük... Bevin nem tartotta be a Vizsgáló Bizottságnak adott becsületszavát.

Az angol kormány elsőbbséget ad 100.000 zsidó palesztinai bevándorlási engedélyt és ez szörnyű szegényfoltja a Labour kormánynak... Sajnálom, hogy nem dr. Weizmann, a legnagyobb élő zsidó, képviseli a zsidó ügyet az UNO előtt. Mindenesetre azt javaslom, hogy a zsidóság képviselői bizonyos elvek követelménye ne fogadjanak el kompromisszumot: Zsidó Nemzeti Otthon, olyan Otthont jelent, amelyben a zsidók részvevnek az ügyek irányító kormány munkájában. Ennél kevesebbet bűn lenne elfogadni. A tartományokra osztás, vagy örök arab többség biztosításának politikája határtaink emlékének megsértését jelenti és vakmerő támadás a zsidó nép történelmének hagyományai ellen.”

(GELLÉRT)

Kivándorlók! Figyelmébe!

Bátran mehet bárkora, ha nemzetközi szakmával rendelkezik. A „Golf” férfi fehérnemű üzem (Király-utca 28. II. em.) tulajdonosai mérsékelt díjazás mellett rövid átképző tanfolyamon eredményesen kitanítják férfi fehérnemű (ing, hálóg, pizsama, alsónadrág, sporting) szabására és varrására és ezáltal bárhol a világon biztos egzisztenciát teremthet mindenki magának.

NEVELŐNÉ, intelligens, fiatal, izm., gyakorlatiathal elhelyezkedne. „Bejáró” jellegre a kiadóra.

Hajfestés,

hideg-meleg

tartóshullám

HAJMUNKÁK — PEDIKŰR
Renczésné, Csengeri-utca 84.

ÜDÜLÉS, pihenés, gyógyulás, diéta
a magaslati helyen fekvő

Noémi Penzióban.

Elsőrendű orth. ellátás Folyóvizet,
egyszobás szobák. Szabadsághegy,
Cédrus-u. 5b. Telefon: 101-912.
Autóbejáró, Felhő-u. 11.

Engländer sütőde

ujjépitve, üzemben.
Cukrászsütemények jó minő.
ségben.
Karácsony S.-u. 1. (Teleki-
tér sarok.)
Telefon: 336-757.
Sofit-ellátkezés.

JÓL főzni tudó jobb nő
elhelyezést talál két sze-
mély ellátásához. Család-
tagunk tekintjük. Jelenke-
zés naponta délután 2 órá-
tól Klein Ignác, V., Váci-ut
46/B. II. em. 2.

Bükkzentkereszt (Ujhuta)

Lábfürdő, fűtött, kétszobás, ma-
gas, tisztebből álló villa eladó vagy
bérbeadó. Prinz, Bp., Garay-tér 11.

LAKÁSCSERE. Elcserelelném
Nefelejts-u. 50. számú házban
levő I. emeleti, utcai, egyszobás
összkomfortos lakásomat a
Rumbach-utca közelében levő
kétszobás hasonló lakással.
Nagy Sándorné, VII., Nefelejts-
utca 50.

PERFEKT gyors- és gépré,
értelmes, kezdő tisztviselőnek alkal-
mazok. Szombattartó előnyben. Bu-
dapest, VI., Király-u. 34. III. em. 16.

NÉMET, magyar gyors- és gépirónő
elhelyezkedne, esetleg kisadózásra
vagy órábérrel. Saját irógéppel van.
Nagyatádi Szabó-u. 28. IV. 8.

TELJES ellátást, jó tisztá otthon
adok földszintes kis lakásban
rendes jóvellemmel rendelkező
idősebb nők. Megtudható Tele-
fon: 201-499.

KERESEK különbéjratu, fé-
regmentes butorozott szobát
fürdőszoba használattal, Klein,
Fürst S.-u. 9. I. 5. Található
vagyok d u. 6 után.

Nagy gyakorlattal

Bíró jobb nő elhelyezkedne uri csa-
ládánál mint háztartásnő vagy ke-
zárónő 15-é. „Megbízható, pedáns”
jellegre a kiadóba.

KÜLÖNBÉJÁRATU szoba egy
személynek kiadó. Forgács,
Lónyay-u. 18.b.

Könnyű

irodai munkára
zsidó leányt fizetéssel és tel-
jes ellátással keres Mózes Gá-
bor fafeszítő, Pásztor.

Zsidó Világkongresszus Magyarországi Képviselőte

(Budapest, V., Wekerle Sándor-u. 7.)

Az alant felsorolt személyek részére — kik valamennyien
a Eergen-Belsenből Svájcba került alija-csoport tagjai voltak —
külföldről küldemény érkezett. Kérünk mindenkit, aki neve-
zettokról felvilágosítást adhat, közölje azt hivatalunkkal (V.,
Wekerle Sándor-u. 7. Tel: 186-009.) szombati és vasárnap ki-
vételével d. e. 9—1 óra között.

Diamanstein Sándor (104),
Fekete Pál (115), Glück An-
drás (92), Glück Ede (90), Grün
Gabriella (20), Hoffmann Róza
(26), Kumpfer Alfréd (30),
Katz Ignác (98), Katz Jolán
(99), Katz Péter (101), Kertész
Helén (31), Kohn Helén (35),
Köves Gizella (103), dr. Köves
Sándor (102), Krausz Salamon
(36), Krämer Bernard (96),
Krämer Lilly (97), Lampel Gá-
bor (15), Lax Ottó (95), Lax

A. Róza (94), Lax A. Salvator
(93), Löh Izso (89), Márkus
Sarolta (40), Mező Ármán (42),
Mező Gabriella (43), Moritz
Mátyás (41), Nimberger Ernő
(44), Nimberger Eta (45),
Nimberger Márta (46), Pickel
Hédi (07), Quitt Jolán (47),
Róth Katalin (48), dr. Rubin
Jenő (106), Salamon Berla
(49), Salamon Lőrinc (50), Sa-
lomon Mór (51), Silberstein
Éva (53), Stern Zsigmond (57).

Az antiszemitizmus világtörténete

A Szocialista Cionisták Párt-
ja (Ichud-Mapáj) ankét-sorozat-
ot kezdett a régi és új anti-
szemitizmus probléma-tömegé-
nek megvilágítására. Az ankét-
sorozat első előadását Sós
Endre tartotta.

Dr. Dénes Béla elnök heti
politikai beszámolója és üd-
vözlő szavai, valamint Bárkány
Julia szavai után, Sós En-
dre mindenekelőtt áttekintést
adott az antiszemitizmus vi-
lágtörténetéről. Kifejtette, hogy
az antiszemitizmus történetét
négy főfejezetre lehet osztani:
1. ókori antiszemitizmus, 2.
középkori és ujkori antiszemi-
tizmus a nagy francia forra-
dalomig, 3. liberális antiszemi-
tizmus az első világháborúig, 4.
fasiszta antiszemitizmus az első
világháború végétől a más-
odik világháború végéig.

Az ókori antiszemitizmust
— folytatta Sós Endre — két
átfogó fejezetre lehet tagolni: bab-
loni-perzsa és hellén-római-
ra. A középkori és a francia
forradalomig terjedő ujkori
antiszemitizmus katolikus, re-
formátus és felvilágosodás-
korabeli szakaszokra oszlik. A
katolikus antiszemitizmus so-
rán megkülönböztethetünk ke-
resztényhadjárati előtti és ke-
resztényhadjárati utáni anti-
szemitizmust. Másfajta antisze-
mita jelenségek mutatkoztak
Nyugaton és Keleten, mivel más
és más gazdasági és társas-
adalmi fejlődés sodrába került
itt is, ott is a zsidóság. Más
volt a királyság háborúri jog-
állása, más volt a főurak és a
városok jogköre, más volt a
naturálgazdálkodás és a pénz-
gazdálkodás tempója.

Az az új szocialista társas-
dalom, amelynek kialakulását
várjuk, a zsidót, mint zsidót
kivonja az osztályonkénti társas-
dalom teljes jogú és egyen-
rangú tagjává felemeli, amint
a Szovjetunió nem kivonja lé-
nyének feláldozását az üzbé-
gektől, kirgizektől, tatároktól,
vagy zsidóktól, hanem minden

nemzetiséget, vagy fajtát külön-
leges sajátosságaival együtt állít
be a Szovjetunió népeinek nagy
közösségébe.

Érdekes része volt Sós En-
dre előadásának az, amelyben
rámutatott, hogy nincs régi és
nincs új antiszemitizmus, osu-
pán hatásaiban más az egy-
kori és a közelmúltban lezaj-
lott zsidóellenesség. Avilius,
Flaccus, vagy Alfred Rosen-
berg, Tacitus, vagy Theodor
Fritsch, Apiron, vagy Gott-
fried Feder, Demokritosz, vagy
Julius Streicher majdnem
ugyanazokat a vádakat han-
gortatták. Mindezek a vádak
szinte összegyűjtve jelentke-
tek a modern antiszemitizmus
fércművében: Cion bölcseinek
hamisított jegyzőkönyveiben.

Sós Endre részletesen ismer-
tette ezeknek a hamis proto-
kollumoknak a keletkezését és
utját a cári Ochranától a nem-
zeti szocializmusig. Végül sür-
gette, hogy induljon meg az
egész vonalon — a hazugságok
propagandája után — az igaz-
ság propagandája.

A nagy tetszéssel fogadott,
mélyenszántó fejtegetésekhez
dr. Goldberger Márk főorvos és
Popper Béla mérnök szívt hoz-
zá, majd dr. Dénes Béla ösz-
szefoglalta a tanulságokat.

TÜZELŐJEGY most nem kell,
csak házmegebizotti igazolás és
azonnal szállítok I-rendű

tűzfát

Várnagy (Weiss)
Márton, fa-, szén és tüzelő-
anyag-nagykereskedő. Budapest,
X., Józsefvárosi Pályau., Sal-
gótarjáni-ut XIII. kapu. Tele-
fon 137-117.

BELVÁROSI kétszobás lakáson
gondozására és kétszemélyes
háztartáson vezetésére keresek
36—40 év körüli, intelligens, jó-
megjelenésű, egyedülálló uri-
asszonyt, vagy urilányt. „Csa-
ládlag 40” jellegre kérek aján-
latokat a kiadóba.

Autó, motorkerékpár

és mindennemű alkatrészek
világossági cikkek
vételre — eladása

személy fuvarozások vidékre is,
esküvők személykocsikkal

Enyedi György

VII., Király-u. 49 Nagyatádi Szabó-u. 22
Telefon: 221-284
SZOMBATTARTÓ CÉG

Idősebb uriasszonyokat

elvállal teljes ellátás és gon-
dozása családi otthonában
Galambosné, Előváros-utca 27.
III. 20.

KÜZÉPKORU mindenek főző-
nő gyermektelen házaspárnál
nyugodt otthon talá. Rejtő,
V., Árpád-u. 12.

KERESEK két gyermekem
mellett német és lehetőleg angol
nyelvtudással, jó bizonyít-
vánnyal rendelkező nevelőnőt,
kint vagy bentlakással. Szobát
Város, VIII., Mátyás-tér 14.
III. délután 5-től.

VÁLLALOK bármilyen fehér-
nemű és tiszta javítást, mo-
sásat és vasalást. Popper,
Holtó-u. 12. fszt. 4. szám.

Eladó

akárcsak áron 20 ezerért Buda-
legjobb helyén (villamostól 3
perc) csodás kilátásu

villa felerésze,

illetve egy szoba hallos bekö-
ltözhető lakással. „Ugyonk ki-
zárvá” jellegre a kiadóba.

Nyaralónak kiadó

idényre háromszázért Parkas-
réten villamostól 3 percre,
1 szoba hallos butorozott ma-
gányos villa. „Esetleg eladó”
jellegre a kiadóba.

PRIMA olvasztott libaszir 5 ki-
logrammos tételeben méltányos
árban kapható. Ugyanott két ki-
sebb kétajtós jégkészítők el-
adó. Róth Parkasné, Nagy Säu-
dor-u. 3.

SOPRONI Izraelita Hitközség
keres perfect könyvelő, gép- és
gyorsírónőt. Gyakorlattal bíró
munkaerők fizetési igényükkel
küldjék ajánlatukat Soproni Iz-
raelita Hitközség címére. Állás
május 15-én elfoglalandó.

HÁZVEZETŐNÖT keresek, tel-
jesen megbízható, aki kellemes
otthonra reflektál. Hernád-u. 33.
fszt. 7.

SZÜLEINÉL lakó fiatal vas- és
rézsztergályos tanoncunk felve-
szek. Horn Ede-u. 18., szterg-
ályos műhely.

HIREK

— Vendégszónoklat. A Pesti Izr. Hírközség előjáróságának meghívására M. Elton angol tábori lelkész május 2-án, pénteken este a dohányutcai templomban magyarnyelvű hit-szónoklatot tart.

— Izraelita vallásos félóra. Jövő kedden, április 29-én reggel 1/8 órakor a rádióban ismét lesz vallásos félóra. Beszédet mond dr. Berg József kispesti főrabbi, énekel Sirota Sándor budai főkantor, a kórust Fraknoi Károly vezényli.

— Irodalmi maliné a lágy-mányosi templomkörzeten. Vasárnap délelőtt a budai hírközség lágymányos-kelenföldi templomkörzete a Szt. Imre-városi zsinagóga előadótermében irodalmi malinét rendezett nagyszámú közönség jelenlétében. Bevezetőt dr. Benoschofsky Imre budai főrabbi mondott. Rozs Rezső az Új Élet főszerkesztője a zsidó sajtó és a zsidó újságíró feladatait ismertette. Gervai Sándor a szovjet zsidóság íróit mutatta be. Margó Ernő és Adam Éva zsidó költők verseiből szavaltak. György Endre deportációs emlékeiből adott elő. Kecskeméti György humoros riportját Alpár József közvetítette. Zárosztó dr. Klein Miklós rabbi mondott.

— Zsidó szemmel Amerikában. A Magyar Cionista Szövetség ankét-sorozatának negyedik előadását 1947. április 29-én, kedden 1/7 órakor tartja a Füst Sándor-u. 21/b. alatti kultúrteremben: „Zsidó szemmel Amerikában” címmel. Előadó dr. Görög Frigyes, az American Joint Distribution Committee magyarországi elnöke. A vita résztvevői dr. Berg József kispesti főrabbi, Szekeres László a Jewish Agency magyarországi gazdasági megbízottja.

— Kálmán Imre, Newyorkban tartózkodó zeneszerző keresi nővéreit: dr. Nagel Pálné, szül. Kálmán Emiliát és Abelsbergné, szül. Kálmán Ilonkát, volt budapesti lakosokat. Aki sorsukról tud, közölje mielőbb a DEGOB információs osztályával (Budapest, Bethlen-tér 2. I. 36.).

— A megújuló héber nyelv. A Haoved Hacioni klacionista munkásmozgalmak rendezésében április 26-án, szombaton este 1/8 órakor az Általános Cionista Blokk nagytérben (Arany János-u. 24. I.) „A megújuló héber nyelv” címmel Gross Ezra, a Tarbut iskola igazgatója tart előadást. Résztvevők: Shakespeare, Horatius, Madách és új héber költők műveiből magyar és héber nyelven. Belépődíj nincs! Vendégeket szívesen látunk.

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének közleményei:

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének hivatalos helyisége Andrássy-ut 81. alatt, a volt

Fészek-kávéházban van. (Telefon: 424-734.) Hivatalos órák: hétköznapokon d. u. 3-6 óráig.

A MAZOT legközelebbi ülései:

Április 28-án, hétfőn este a Mazot Andrássy-ut 81. szám alatti helyiségében a VI. kerületi tagozat ülése.

Április 29-én, kedden a

Mazot V. kerületi tagozatának ülése, V. Szt. István-ut 1.

Április 30-án, szerdán a VII B tagozat ülése, (VII., Sip-u. 12. II. em. 33.).

— A „Szabaduló asszonyok”-ról szóló cikkünket jövőheti számunkban folytatjuk.

— A Szocialista-Cionisták (Ichud-Mapáj) Pártja legközelebbi pártösszejevelésén (ápr. 28., Füst S.-u. 21/b., d. u. 6 óra) az antiszemitizmusról szóló sorozat folytatásaképpén Major Róbert szerkesztő tart előadást: Antiszemitizmus és zsidóság címmel.

— A Magyar Zsidók Országos Egyesületének Női Osztálya április 24-én, csütörtökön délután 6 órai kezdettel kulturdélutánt rendez. Sós Endre, az Új Élet főmunkálása „Zsidó világhíradó” címen tart előadást. Utána művészi számok következnek.

— Ribáry Géza emlékhangverseny. Ribáry Géza, az OMZSA nagynevű elnöke halálának ötödik évfordulóján, május 11-én emlékhangversenyt rendez az OMIKE a Zeneakadémián a mártírművészek özvegyei javára. A hangversenyt „Ribáry Géza, Csörgő Hugó, Bánoczi László és az OMIKE-színház” címmel Bodrogh Pál mond bevezetőt. Közreműködnek Dénes Vera, Farkas Sándor Fehér Pál, Garai Ernő, Kálmán Oszkár, Ladányi Ilona, Lendvai Andor, Radnai-Rothfeld Gábor, Rette Gabriella, Sik Olga, Spiegel Annie és Ungár Imre. Zongorán kísérnek Fraknoi Károly, Komor Vilmos és Mura Péter.

— A Budai Izr. Aggok és Árva Menházegyesülete újja-épített aggok házat (XII., Labanc-ut 16/b.) 1947. április 27-én, vasárnap d. e. 12-kor ünnepélyesen megnyitja. Az avatást Benoschofsky Imre dr. főrabbi egyházi elnök tartja Sirota Sándor főkantor közreműködésével. Az ünnepséget rendkívüli közgyűlés követi.

— Halálozás. Dávid Károly a Joint Munka és Üzemszervező Csoportjának munkálása 23 éves korában hosszú szenvedés után, a deportálás alatt szerzett betegségben április 10-én elhunyt. Temetése nagy részvét mellett április 22-én folyt le a rákoskeresztúri zsidó temetőben.

— Eltemették Salgó Imrét. A magyar sportlásadalom osztatlan részvéte kísérté utolsó útjára április 18-án a rákoskeresztúri zsidó temetőben Salgó Imrét, a Játékvezető Testület és a Ferencváros Sportegyesület tragikus hirtelenséggel elhunyt alelnökét. Salgó Imre 35 éves sportmultja alatt egyike volt a legkorrektebb futball-bíráknak, aki megnyerő egyéniségével számos barátot szerzett úgy magának, mind a magyar sportnak. Neve ismert volt az ország határain túl is, és több nemzetközi mérkőzést is vezetett. Temetésén a MLSZ küldöttségét dr. Ries István igazságügyminiszter, az MLSZ elnöke vezette. Megjelentek továbbá Abray Zsigmond a Játékvezető Testület, Nádas Ödön a BLASZ, dr. Fazekas Dezső a Ferencváros, Sebes Gusztáv az Edzők Testülete elnökei. Erdős Miklós a HAPOEL főtitkára, a sportegyesületek kiküldöttjei, valamint a magyar sportlásadalom sok száz tagja. Az egyházi szertartást dr. Katona József pesti rabbi és Abrahamsohn Manó főkantor végezték. Az elhunyt Salgó Imre emlékének a vasárnapi futball-mérkőzések résztvevői egyperces szünettel áldoztak.

— Egy kislányka született keresz. Witter vagy Widdler Erzsike, körülbelül hétfős. A leromlott szervezettel zsidó gyerekek nyaraltatási akciójával került 1945-ben Pécsre. Alföldi tájszólással beszél. Szőke, kék szemű. További felvilágosítást ad Szekeres a M. Vöröskereszt rádió osztlán, Személynyközlata 21. I. 3. ahol fényképe is megtekinthető.

— Ügyvédi hír. Dr. Reiss Sándor VIII. Gyulai Pál u. 6. sz. alatti ügyvédi irodájának új telefonszáma 137-671. Irodai órák d. u. 3-5 óráig.

— Házasság. Vasárnap délután tartotta esküvőjét Tenenbaum Imre, a pesti zsidó ifjúsági mozgalmak egyik vezetője és a ferencvárosi zsidóság tekintélyes képviselője, Fogler Margittal a pávautcai zsinagógában, amely ebből az alkalomból zsufolóság megtelt. A

körzeti vezetőség, Nőgyűlet és ifjúság, továbbá a cionista szervezők nagyszámúban képviselték magukat. Az esküvési szertartást dr. Katona József pesti rabbi és dr. Rosenblum Manó körzeti rabbi, valamint Tenenbaum Dávid főkantor, a vőlegény édesapja végezte.

— Eljegyzés. Herman Ernő fakeskeskedő, Szentendre, eljegyezte Berger Grétit, Pomáz, Berger Aladár okl. gépészmérnök faúrügyáros és neje Krets Irma leányát.

Schlesinger József fanagykeskeskedő, Budapest, eljegyezte özv. Schwartz Béláné született Spitzer Karolát Jászberény.

— A bukaresti Jiddis színház vendégszereplése. A közeli napokban értékes kulturális előadásorozatban lesz része a budapesti zsidóságnak. A bukaresti Jiddis színház Sevilla Pastor túrsulata szerepel több napon keresztül a Zeneakadémia kamaratermében.

Művészi siremlékek

EICHBAUM MÓR ÉS FIA, V. Rudolf-tér 3. (Margit hídnál,

ÉRETTSÉGIZETT 35 éves iparos vagyok, jelenleg társas üzemen van. Keresek hozzám való, jó családból ügyes, üzleti érzékkel rendelkező csinos, jóslituált urileányt. „Jó férj” jelígre a kiadóba.

Keresek Amerikában

levő kémikus testvérem részére egy jó zsidó családból, jóslituált hölgyet szakmával bíró 30-34-ig. leveleket fényképpel „Amerikai házasság” jelígre a kiadóba

SZEP és csinosnak mondott, házias, pedáns, üzleti érzékkel, azonkívül szépen berendezett főbérleti lakással rendelkező musz. özvegy megismerkedne házasság céljából 45-52-ig olyan komoly urral, aki egy megértő és szerető életársat keres. „Komoly házasság” jelígre a kiadóba.

Ki tenne boldoggá

egy szombattartó, 36 éves asszonyt, 3 éves kislánykájával. Kétszobás berendezett lakásom van. „Fő a szeretet és kereset” jelígre kiadóba.

UNIVERZÁLIS műveltséggel bíró, muzikális, rendkívül házias, önálló keresettel bíró, egyedülálló, komoly unió, hékebeli kelengyével, hozzáillő 60 év körüli életársat keres. „Megértés 60” jelígre teljes címmel ellátott válaszokat a kiadóba.

SIRKŐ LŐWY-NEL BUDÁN

II., Fő-utca 79. Leszállított árák!
(Ganz-utcai villamos megállónál)

Már sok szerencsés boldog házasságot

hozott létre diszkrétan MÉLTÓ-NÉ. Budapest, IX., Erkel-utca 4. II. 19. Hétköznap 4-6-ig fogad. Válaszboríték. Kötőbenősülések.

Deportált özvegye

50 éves, csinos, intelligens asszony férjet keres. Vidékre szívesen menne. „Lakásom van 72” jelígre a kiadóba.

Benősülne üzletbe

vagy vállalatba egyedülmaradt 50 éves kereskedő, aki harmonikus házasságot szeretne folytatni, vidéki is lehet. „Boldogság” jelígre a kiadóba.

DEKORATÍV: Jömegjelenésű, vallásos, csinos asszony, deportált özvegye, férjhezmenne 60-65 év körüli komoly kereskedőhöz vagy iparoshoz. „Kötőbenősülések” jelígre Boros hirdetőbe, Andrássy-ut 54.

Csinosnak mondott

filigrán, barna, 25 éves, önálló, budapesti üzlettel rendelkező vörösnő, pestkörnyéki házzal és 3 éves kislányával, egzisztenciával bíró, jólelkű férjet keres. „Egymásért” jelígre Boros Hirdetőbe, Andrássy-ut 54.

A HAPOEL M. S. E. hírei

Kérjük mindazokat, kik a Hapoel színeiben sportolni kívánnak, jelentkezzenek a Hapoel irodájában. V. Szent István-ut 1. III/2. Telefon: 127-026

Örömmel közöljük a Hapoel barátait, hogy a Dror Hahibonim ifjúsági mozgalom sportolni kívánó ifjai tömegesen lépnek be egyesületünkbe, így velük a Hapoel hatalmasan megerősödött.

TORNASZAKOSZTÁLYUNK Sárkány István, a sokszoros magyar bajnok vezetésével a Wesselény-ut 41. tornateremben tartja edzéseit. Jelentkezni ugyanitt.

USZÁS. Kérjük versenyzőinket és tagjainkat, hogy az 1946-évi USZÁSI ÉVÉNYEK alkalmából igazolványokat balesetvédelemért juttassák el a Hapoel irodájába érvényesítés, illetve kieserlés céljából. A tavalyi igazolványok érvénytelenek.

ÖKÖLVIVÁS ÉS JIU-JITSU. Közöljük versenyzőinket és a fenti sportágak iránt érdeklődő ifjakkal, hogy az edzéseket újra megkezdjük. Idő: kedd-csütörtök 5-8-ig, Wesselény-ut 41. tornaterem. Jelentkezés a helyszínen vagy Szent István-ut 1. III/2. Jiu-jitsu bemutató: Gárdos, Schwartz, Boregi, Klein, Szabados. Erdős vezetésével és részvételével. Nagyszerű ökölvívó és jiu-jitsu (önvédelem) bemutatót tartott a pestszenterzsébeti Munkásokthozban.

Schulz Jenő cég

Órák-ékszerész (órcjavítók)
VII., Wesselény-ut 6., a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékszerész

VÉTEL Tel.: 422-345, ELADÁSI

Goldné

a goldó urikörök legmegbízhatóbb házasságközvetítője
VII., Alsóerdősor 8. földszint 2.
Új telefonszám: 221-349.

55 éves férfi házfelügyelő.

ségbe, vendéglői szakmába vagy üzletbe benősülne. „Jó-vedelmező állásom van” jelígre a kiadóba.

34 éves

JÖMEGJELENÉSÜ fiatalember megkönösülne, esetleg társat keres vidéki üzletbe. Biztos megélhetés „15 ezer” jelígre a kiadóba.

Megnősülne

30 éves fiatalember. Keres magához illő nőt, aki társuláshoz hozományával hozzájárul. „20 ezer” jelígre a kiadóba.

Feleséget keresek

huszonnégy (24) év körül zenekedvelő, vigkedélyű, csinos, jóslituált, középmező, kimondottan urilány személyében. „Esetleg angol területen telepedhetünk le” jelígre kiadóba.

ÁLLÁSBAN lévő, kimondottan szép, csinos 20 éves urilány, megismerkedne házasság céljából, foglalkozással bíró, intelligens, jókölsejű ural 35-ig. „Lelek gazdagság” jelígre a kiadóba.

27 ÉVES, magas, jömegjelenésű fiatalember, jelenleg önálló, cipő és textilszakmában jártas benősülne. Keresi hozzáillő, komoly urilány ismeretséget. „Képzelt kereskedő” jelígre a kiadóba.

TELJESEN egyedülálló özvegy-asszony keresi házasság céljából korrekt uriember ismeretséget, 50-55-ig, ki segítőtársa lenne. Esetleg némi tőkével, Cukrászdám, lakásom van. „Agilis” jelígre a kiadóba.

VALLASOS orthodox körben ismerős, komoly

sadchent keresek,

ki 40-es nőrokonomnak megfelelő jó partit ajánl „Sors” jelígre a kiadóba.

35 éves cég

PIECHNIK UTODA

SZAMOSINÉ (özv. PIECHNIKÉ) ÉS BANYAI HAJMÜTEREM

Az igényes közönség parókakészítője
Budapest, IV., Váci-utca 18. sz. Telefon: 380-396

Paróka, frizett, hajpótrész.

Megrendeléseket vidékre is pontosan szállítunk

35 éves cég

Társaságbelli legdiszkrétabb házasságközvetítő, Doktorné

Király-ut. 67. I. 3. Telefon: 421-930

KERESEM annak az 55-60 éves uriembernek

ismeretséget, kinek üzletében, gazdaságában segítő élettárs lehetnék. Jömegjelenésű, intelligensnek ismert 53 éves, egyedülálló dolgozó nő vagyok. Budapesten jól berendezett főbérleti lakásom, kisebb bérházam és némi ingó vagyonom van. Leveleket a kiadóhivatalba „Jó üzleti és gazdaságszony” jelígre.

KÖZÉPKORU uriember, volt banktisztviselő, nagykereskedésbe vagy gyárba

benősülne.

„Új élet 13” jelígre a kiadóba.

EGYEDÜLMARADT 33 éves férfi, konfekciós szabómester

benősülne

a szakmájában. „Harmónia” jelígre a kiadóba.

EGYEDÜLÁLLÓ, 42 éves, vidéki volt borhízlománys megnősülne

vagy borüzletbe benősülne. Korban hozzám illő — alacsony nők irjanak „Nyári esküvő” jelígre.

Férjhezmenne

egyedülmaradt urinő körül díváltüzlettel, kettőszobás lakással. Finomlelkű 45-50 körüli, jó pozícióban lévő urhoz. „42 éves” jelígre kiadóba.

Férjhezmenne

40-es, szigorúan orthodox, német anyanyelvű, fess természetű, okos, intelligens, remek gazdaságszony hugom, hozománnyal, lakással, jó egzisztenciájú, agilis, jócsaládból való 50-es, hasonló kaliberű, minden információt kibíró urhoz. „Szerecsene” jelígre a kiadóba.

EGYEDÜLÁLLÓ, független, jömegjelenésű, információképes bétés- és textiláru ügynökséggel rendelkezem. Házasság céljából megismerkednék 50 éves urinóval, kinek lakása, üzlete vagy önálló foglalkozása van. „Korrekt 60” jelígre a kiadóba.

A zsinagóga naptára

Április 24, csütörtök: Ujjár 4, péntek: 5, szombat: 6, vasárnap: 7, hétfő: 8, kedd: 9, szerda: 10, csütörtök: 11.

Szombaton, április 26-án heti szidra: Százria-Möcsuró, háltóra: II. Klr. VII, 3-20.

IMADÓK:

Ima-házak	Pentek		Szombat		Hétkönap	
	este	reggel	este	reggel	este	reggel
Dohány	1/8 7 15	10 8	8 40	7 8		
Rumbach	9/48	7 10	8 40	7 8 10		
Bethlen	1/8	7 10	7 8 40	7 8 15		
Csáky	1/28	7 10	7 8 40	7 8 15		
Dózsa	1/28	7 10	7 8 40	7 8 15		
Nagyfuv.	1/28	8 —	7 8 40	7 8 15		
Páva	1/28	9 —	7 8 40	7 8 15		
Zugló	1/28	7 10	7 8 40	7 8 15		
Fiuárvah.	1/28	7 10	8 40	7 8		
Leányárv.	1/28	7 10	8 40	7 8		

Péntek esti gyertyagyújtás: 7 óra 35 perckor.

A budai istentiszteletek rendje. Április 2., pénteken este 7 órakor. Április 26., szombaton d. e. 11 órakor. Torockó-ut. 6/b. sz. alatti imaházban szombaton reggel 1/9 órakor. Istentiszteletek helye: III., Zsigmond-ut. 49., XI., Bocskay-ut 37., II., Torockó-ut. 6/b. és II., Fő-ut. 12. sz. alatt péntek esténként.

Óbudai templom: III., Zichy-utca 9, péntek este 7 órakor, szombat és ünnep d. e. 9 órakor.

A Rabbiképző Intézet templomában az istentisztelet pénteken este 1/8 órakor kezdődik. Prédikál: Landler Péter.

Első kategóriába tartozó

63 éves magántisztviselő ismeretségi hiányában ezután keres élettársul ötvenéven felüli, intelligens, házias, jólelkű, kettőszobás berendezett lakással bíró, egyedülálló özvegy ismeretséget

házasság céljából.

Levelet teljes címmel és életkor megjelölésével „Mintaférj” jelígre Boros hirdetőbe, Andrássy-ut 54.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal VII., Sip-ut. 12. — Telefon: 423-930.

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:

ROÓZ REZSŐ

Beküldött kéziratokat nem örlünk meg s visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomda műtőzet Rt. körforgógépein.

Fel. nyomdavezető: Margittay Antal íg.